ԺԲ. ՏԱՐԻ 3513 (Ն. Տ.) 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1895 — 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1895 — 22 ՋԷՄԱԶԻԼ ԷՎՎԷԼ 1313 — ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه ده آره‌وك غزه‌تسی ادارهسنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Գրական

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամեկան արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանկ	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ Դրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հեռաւոր տաճ տպագրական մեքանաներով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ԵՐԿՈՒ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ

Երկու աշխատակիցներ յաջորդաբար կրօնական երկու հարցեր յուզեցին Ա-ԲԵԼԻՒ ուրբաթի և հինգշաբթի թիւերով։

Առաջինը, Ս. Մ. Գասապեան, Պարտիզակի հայ բողոքականներու մասին մէջ «Առաւօտ Լուսոյ»ին երգեցողութեան թոյլատրուած հոգեշնչյ տպաւորութիւնը պատմելով, որ արցունք բերեր է ներկաներու աչքերէն, կ'առաջարկէ որ մեր բողոքական եղբայրներն իրենց երգերու կարգին մէջ ընդունին ընտիր Շարականներ։ Երաժշտութեան գեղեցկագիտական տեսակէտը չէ միայն որ գրգիռ կ'ընդայ իրեն՝ այս խորհուրդը հրապարակելու, այլ աւելի բարձր համոզում մը «ԷՒ ընտրողական ոգին մուտ գտած է երկու հասարակութեանց մէջ ալ որոնց վարիչները պարտին կրօնական ազատատիպ և քրիստոնէավայել նոր ուղղութիւններ տալ իրենց հոգեւոր հօտին։

Այս յայտարարութիւնը, որուն անկեղծապէս պիտի հաւակրի անշուշտ ամեն հայ, Շարականներու ընդունելութենէն սկսելով, կրնայ նախաշաւիղ ըլլալ ուրիշ «ընտրողականութիւններու»։ Ազգին երկու հատուածներուն համար ալ այլ ևս անցած է ժամանակը —ինչ որ նորէ՝ գէշ է, կամ փոխադարձաբար—մտածելու։ Ողջմիտ գաղափարներ, դաստիարակութեան ստացած ծաւալումը, ու քաղաքակրթութեան հոսանքին հետեւելու պէտքը այնպէս մը բարեփոխած են հետզհետէ հանող սերունդներուն տրամադրութիւնը, որ այլ ևս չնչել կուզուի կրօնային հին վէճերու հեռքը։ Մենք աշխարհաբար Աստուածունչ կ'ունենանք, անոնք գրաբար Շարակնոցը երգել կուտան, և վարդ ուրիշ նորութիւն մը՝ անխտրական ոգիի մը իբրեւ յայտարար նշան, ու նշան մը համերաշխ զգացումներու։

Գասապեանի հրաւէրը, և անոր նմանող ուրիշ առաջարկներ, որոնք կը բխին այս տեսակ զգայումներէ և ատեն ատեն արձագանգ կը գտնեն հայ լրագրութեան մէջ, համակիր ընդունելութիւն մը գտնելու սահմանուած կրնանք նկատել։

* *

«Մագիստրոս» ծածկանունին տակ՝ ուրիշ աշխատակից մը կուգար երկէ իր կարծիքը տալ՝ Ս. Էջմիածնայ հիմնագրութեան հազար վեց հարիւրամեակի ատման համար։ Թէեւ 7—8 տարիներ կը բաժնեն զմեզ այդ թուականէն, բայց կրօնային այսպիսի մեծ յոբելեանի մը համար՝ կանխահաս չէ այժմէն հոգածու ըլլալ, գտնել կարծիքներու փոխանակութիւնով։

Առաջին անգամ երբ Աբբեան ծանոյց տանը վրայ դարերու հոլովման այդ նուիրական շրջանին մասնակը, պարտականութիւն սեպեցինք այս էջերու մէջ դրել անոր վրայ. իբր երեք ամիս սահեցաւ այդ օրէն ի վեր, և «Մագիստրոս» անդրանիկ հայը կ'ըլլայ որ կուգայ առաջարկ մը ներկայել, ի պատասխան էջմիածնայ պաշտօնաթերթի հրաւէրին։ Շատ հիմնական ու զգալի պէտքի մը գոհացում տալ է իր նպատակը. մեր եկեղեցիին ծխական և արարողական բարեփոխումները. նուիրապետական փոխադարձ յարաբերութիւններու եւ կարգապահութեան, ու մանաւանդ ընդհանուր եկեղեցական-կանոնական կազմակերպութեան վերաբերող կարգադրութիւններ, ժամանակիս պահանջքներուն համաձայնեցնելու համար զանոնք։

Իր առաջարկը, որուն գործադրութեան միջոցը կը համարի եկեղեցական համազգային ժողովի մը գումարումը Մայր Աթոռին մէջ, կրկնելու պէտք չունինք։ Բայց կրնանք կրկնել ու շեշտել «ժամանակիս ընտանեկան ու եկեղեցական պահանջքներու համաձայնեցնելու» բացատրութիւնը որուն մէջ ներդաշնակութիւն մը կը գտնենք այն տեսութեան հետ զոր պարզեցինք վերեւ։

Նոյն իսկ եթէ տարբեր եզանակ մը ընդունուի Ս. Էջմիածնայ հաստատման հազարվեցհարիւրամեակին տօնման համար, «Մագիստրոս»ի առաջարկը իր կարեւորութիւնը չի կորնցուներ և արժանի է որ մեր եկեղեցական դասը զբաղի անով։

* *

Լրագրութիւնը իր զանազան բաժանումներուն մէջ՝ ունի շարք մը յօդուածներու, նկարագրութիւններու, լուրերու, անցողակի կերպով կարդացուելու սահմանուած. բայց ունի նաեւ բաժին մը, համեմատաբար փոքր, նոր յղացուած խորհուրդներու որոնք հիմը կրնան կազմել կարծիքներու փոխանակութեան և ուսումնասիրութիւններու։ Գասապեանին առաջարկը, իր համեստ շրջանակին մէջ ընդունուելով ու գործադրուելով՝ հանրային արտայայտութիւն մը պիտի ըլլայ այն ազնիւ մտածման ու ազնիւ զգացման որ ծնունդ տրուած է անոր։

«Մագիստրոս»ին առաջարկը, այնուհանդերձ գնահատելի ներշնչումէ մը բխած, աւելի լայն ասպարէզ մը կը բանայ մեր հմուտ եկեղեցականներուն կարծիքներն արտայայտել տալու, այս զուտ կրօնային հարցը ծեծելու մասուլին միջոցաւ, ոմէ բարիք միայն կրնայ ծագիլ։

Աշխարհական գրիչներու համար ալ անմատչելի չեն այս տեսակ հարցեր, որոնք իրենց զուտ կրօնային հանգամանքին մէջ կը պատկանին ամբողջ ազգութեան։

Տ.

ԱՂՔԱՏ ՈՒՍԱՆՈՂՔ

Այն պահուն՝ երբ հասարակութիւնը համակրութեամբ կ'ողջունէ «Ուսանողներու Նպաստամատոյց Ընկերութեան» վերջնական կազմակերպութիւնը, երբ, դրպրոցական նոր տարեշրջանի առթիւ՝ օրագրութիւնն ու ձեռնհաս մասնագէտ՝ գովելի նախանձախնդրութեամբ մը իրենց մտածման առարկայ կ'ընեն աղքատիկ ուսանողաց բարոյական դաստիարակութեան հետ նաեւ ֆիզիքական կրթութեան կենսական հարցը, աւելորդ չեմ համարիր հեղինակ կարեւոր պարագան եւս ներկայել հրապարակաւ։

Ինչպէս յայտնի է, մայրաքաղաքիս մէջ սովորութիւն եղած է, տարին մէկ անգամ միայն, այն է Զատկական Տօնի առթիւ՝ աղքատիկ երկեռ ուսանողներու՝ բարեսէր անձանց, հոգաբարձութեանց և կամ Աղքատախնամ ընկերութիւններու կողմանէ մէկ մէկ ձեռք հագուստ չինել՝ հանդիսական օրերու մէջ՝ բաղդին գրկակալներն եւս ընդհանուր ուրախութեան մասնակից ընելու մարդասիրական նպատակաւ։

Արդ՝ լաւագոյն չէ՞ որ՝ գոգրամբ չա՛ս գովելի այդ սովորութիւնն աւելի նպատաւոր կայարար և աւելի գործնական եղանակաւ մը ի գործ դրուի։ Դարնան ու ամրան եղանակին և կամ դպրոցական արձակուրդի պահուն՝ աղքատիկ ուսանողը գէշ ապրէկ՝ հինով նորով կրնայ պատսպարուիլ։ Սակայն նոյն բանն ընել կարելի չէ ձմրան մէջ, երբ արդէն 8-12 տարեկան տղաքներ, մեծ մասամբ գաւառացի, գունատթաւ, կիսամաշ զգեստներու մէջ փաթթուած, ցեխոտ ոտնամանեներով, առաւօտուն նախաճաշ գտած ըլլալին տարակուսելի. միջօրէին՝ տնտես ախորժ գիւութեանը ապաւինած ու երեկոյին ինչ ուտելին միայն Աստուած գիտէ, այս ողորմելի վիճակին մէջ ինչպէ՛ս կարելի է իմացական կորով, աշխոյժ և կամ պատասխանատուութիւն պահանջել՝ երբ բնութիւնը նախ և առաջ իւր անհրաժեշտ հարկը չտանար։

Թաղային Աղքատախնամ Ընկերութեանց պարտքն է փոքր զոհողութիւնով մը այս չարեաց դարման տանիլ։

Եւ քանի որ առ այժմ աղքատիկ ուսանողներու համար տարին մէկ անգամ միայն մէկ մէկ ձեռք զգեստ չինելու սովորութիւնն ունինք — և այն ալ ոչ ամեն թաղերու մէջ — նախընտրենք ուրեմն ձմրան եղանակը։ Կարանոն ու Մնունդը տղուն համար նուազ հրապուրելի են քան Զատկի տօնական օրերը։ Կարծեմ թէ այս վերջին եղանակաւ՝ այդ բարիգործութիւնն ընել ուզող անձերը կրկնակի հասած կ'ըլլան իրենց նպատակին, այն է՝ ձմրան դառնութեանց դէմ պատսպարելով աղքատ մանկութիւնը և միանգամայն կազանպի նուէր մը ընելով։

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԱՐԵԱՆ

ԱՆՆՇՄԱՐ ԴԷՄՔԵՐ

Ժողովուրդի ամենէն անշուք խաւերուն մէջ իսկ երբեմն դէմքեր երեւան կուգան, որոնք օգտակար գործունէութիւն մը ցուցնելէ յետոյ անյայտ կ'ըլլան այնպէս ինչպէս աշխարհք եկած էին, մութ և անշուք։ մեկ օրէն միւսը կը մոռցուին. իրենց ազդութեանը որչափ ամենուն ուշադրութեան առարկայ էին, մեռնելէ յետոյ այնչափ շուտ իրենց յիշատակը կը սրբուի ամենուն միտքէն. և սոսոր ալ պատճառը սա է որ այդ կարգի մարդիկ իրենց վախճանին մոտ չեն կրցած միւնոյն աշխուժն ու զուարթ գործունէութիւնը ցուցնել, ինկած են անկիւն մը լքման ու չքնաղութեան ճանկերուն մէջ, թշուառ ու դժբախտ. ու մահը մեկ օրէն միւսը պիտի գայ տանի զանոնք՝ անշշուկ ու մենաւոր։

Այս մտածումը թելադրեց ինծի Մկրտիչ Արփիարեան, որ անցեալները մեռաւ Հասգիւղ, Բարունակ ամիրային անսահման բնակարանին մէջ, իր հէք քոյրերէն շրջապատուած։

Մենաց որ Մկրտիչ Արփիարեան ժողովուրդի անշուք խաւերու ծնունդ չէր. ընդհակառակն. ամիրաներու անհետացած սերունդին յետին շառաւիղներէն էր։ Աւա՜ղ, ամիրաներուն հետ իրենց փարթամութիւնն ու կեանքի ճոխութիւնն ալ անցաւ, անոնց փոխարէն անգամ չը մնալով յայնոյդ սերունդներուն, բայի կիսաւեր լայնանիստ բնակարաններէ, որոնք բոյն եղած են հիմակ թշուառութեան տեսարաններու։

Մկրտիչ Արփիարեան ի՞նչպէս օգտակար եղաւ իր թաղեցիներուն։

Ակնոյ քանի քանի՛ հարիւրեակ տարի առաջ Հասգիւղի մէջ ապրող երիտասարդութեան պարզ ոգիներուն, եւրոպական պարը, վասն զի առաջին կարգի պարող էր ինք։ Եւ ոչ ոք գիտէ ան տեսնուած պարերը առաջին սորվողներուն հանելի ընելու համար Զարիւստանեանի հնարած պարանցիկ երգը կը գործածէին, «դուք մէջէն ես բուկէն...» մեր պարի ուսուցիչն ալ կերեւայ թէ այնքան շատ կրկներ է իր շափահաս աշակերտներուն «Ալէծանան մէկ մ'առաջ...»ը որ իր անունը դրած էին Ծածան։ Անգամ մը որ իր անունն հատատուեցաւ իբրեւ պարող, ընտանիքներ՝ որոց մէջ դեռ եւ մուտ գտնել սկսած էր եւրոպական այս հաճելի մարդանքը, սկսան իրարու ձեռքէ քաշել Ծածանը։ Պարը կը տարածուէր, կը ծաւալէր փոխանցիկ հիւանդութեան մը արագութեամբը, ու շատ չանցած արդէն ընդհանրացած էր։

Թերեւս սմանք մտածեն թէ պարն ինչ կարեւորութիւն ունի արդէն, որ զայն ընդհանրացնողն ալ արժանիք մը ունենայ։ Աչխարհի ո՛ր կողմն երթաս, պարը, իր զանազան ձեւերուն տակ, խորին արմատներ ձգած է ժողովուրդներու բարքերուն մէջ. անոր պէտքը ինքնին զգալի եղած է ամեն ժամանակ, ամեն տեղ. հանրային, անհատական զրօսանքներու մէջ պարը կը գրաւէ առաջին տեղը. մարմնական ամենէն մաքուր, օգտակար, գեղեցիկ հաճոյքն է այն զոր բնազդաբար կը զգայ մարդ։ Եւ մարդկային քնքաքաղքենութեան զարգացման հեմնական պարն ալ կը նրբանայ, կ'գնուանայ և հաճոյական զգացումներու էն ազդու արտայայտիչը կ'ըլլայ։ Ափրիկէի ու Ամերիկայի ամենէն ապուշ վայրենիներն անգամ իրենց հրճուանքի և զուարթութեան վայրկեանները պարի հաճոյքին մէջ կ'անցուցնեն, պար մը որ անշուշտ սոսկում պիտի պատճառէր մեզ իր դիւային սոսկալի երեւոյթով։ Ու պարը այնքան անհրաժեշտ պէտք մը դարձած է որ վարպետներ իրենց գրած ըրած են զայն և, մասնաւոր ուսման մը պէս, կ'աւանդեն փափագողներուն։

Ուրեմն Ծածան ապարդիւն ծառայութիւն մը չէր որ ըրաւ իր թաղեցիներուն, երբ ամբողջ սերունդ մը պարի հաճոյքը վայելելու կարող ըրաւ։

Շատ քիչեր իրեն պէս ճաշակաւոր ու վայելուչ կերպով կենսական պարահանդէս մը սարքել, ու մինչեւ քանի մը տարի առաջ ինքը էր որ ազգային հաստատութիւններու ի նպաստ տրուած պարահանդէսները կը յարդարէր ու այնքան չքեղ փայլով կը ներկայացուցէր հասարակութեան աչքին։

Ծածան ուրիշ աւելի հաճոյալի առաւելութիւն մը եւս ունէր. ան է ընկերութեան մէջ գտնուած ատենը, խինդ ու ծիծաղ կը սփռէր, իր սիրուն զուարճաբանութիւններովն ու կատակներովը. ու այս չափ ընտանիքներու մէջ մտնելով ելլալով չարունակ, օր մը չլսուեցաւ որ Ծածան բարոյականի հակառակ վարմունքի մը մէջ գտնուած ըլլայ, և անաղարտ պատուով մնաւ գերեզման։

Ինչպէս կը տեսնենք, իր անշուք ու անձուկ վիճակին մէջ այս մարդ օգտակար անգամ մը հանդիսացաւ իր քաղաքացիներուն, և իր ըրած այս օգուտին փոխարէնն ալ՝ խոստովանիլ մեռաւ, վերջին գրէթէ լքուած բոլոր այն անձերէն որոնք իր ողջութեանը հանդէպ կը փնտռէին իր ընկերութիւնը։

Մարդկութեան եկող գացող այս տարուբերք հոսանքներուն մէջ արգեօք՞ ոչ ափներ կան որոնք, մեր հէք Ծածանին պէս, չեն անյուցած անօգուտ աննպատակ կեանք մը և սակայն անհետացած են առանց ամենափոքր յիշատակութեան մը, հասարակ անհատներու մեռնելոյն անմխոր լռին հանգիստին հետ։

Ե.

ՁԱՆԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ
ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊՏՈՒՏԳ

Կ'այցելեմ նահանգային մատենադարանը, որ կը պարունակէ, ինչպէս ըսի ուրիշ տեղ մը, 80,000 գիրք և 100,000 տետրակ (broehure)։ Պ. Պիչոնէ, Դաշնակցութեան խորհրդական, որ անցեալ տարի մեռաւ, մատենադարանին նուիրեր է քսան և հինգ հազար ֆրանք արժողութեամբ գիրք։— Մաքուր և բաւական ընդարձակ սրահի մը մէջ, ճաշակաւոր կերպով կահաւորուած, նստած են հրատարարդ ու տարիրատ դատարարներ, անօրէններ, ուսանողներ, գրականութեան ու գիտութեանց զանազան ճիւղերով պարապող անձեր, որոնք անձայն, իրենց գրքին բոլորովին անձնատուր, չատ անգամ չեն զգար ներս մտնելդ։ Սեղանին մէկ անկիւնը կը գրաւէ, գրագետն անմիջապէս կը ներկայացնէ մեծահատոր գրացուցակներու ահագին կոյտ մը։ Ձեր առջեւ դիզուած մասնաւոր տոմակներէն (bulletin) մէկուն վրայ կը գրէք թուականն ու դաշնադրական տառն հատորին, հեղինակին ու գրքին անունը։ Կը սառագրէք, կը նշանակէք ամսաթիւն ու ձեր հասցէն։ Վայրկեան մը փոքր գրագետը կը բերէ ձեզ ձեր ուզած գիրքը, եթէ բաժանորդի մը քով չէ, որովհետեւ մատենադարանը բաժանորդագրութիւն ալ ունի, տարին 6 ֆրանք։ Այսպէս, երեկոյեան մինչեւ ժամը չորս կրնաք անցընել ձեր ժամանակն այդ մատենադարանին մէջ, որ կ'ընձեռէ ձեզ ձրիաբար գործեր՝ որոց ստացման համար ահագին գումարներ ծախսել պէտք պիտի ըլլար։ Երախտագիտութեան ինչ մեծ իրաւունքներ ստացած է այն բարերարն որ առաջին անգամ յղացած է ազգային մատենադարաններու այս օգնաշատ գաղափարը։

* *

Այսօր, չաբաթ, կ'այցելեմ Ճարտարութեանց թանգարանը, բաւական ճոխ։ Բաց ի զանազան մեքենաներէ, կը պարունակէ ճարտարութեանց գրեթէ բոլոր ճիւղերու վերաբերեալ նիւթերու նմոյշներ հին ու նոր։ Հոն կը գտնէք ածուխն՝ իր բոլոր տեսակներով, ապակիներու հետաքրքրաշարժ և խիստ ճոխ հաւաքածոյ մը, ուր կը տեսնէք millefiori՝ ներսի կողմը գեղեցիկ ծաղկեպսակներով, կամ verre filigranéներ ու verre dentelleներ։ Կը գտնէք ճենապակիներու հաւաքածոյ մը (զուիցերիական, չինական, Սեվրի, Սաքսոնիայ), փաւեակներ, որոց մէջ է Գերնար տը Բալիսիի փաւեակներուն չքնաղագեղ նմոյշը, Մայեոլքեան փաւեակներ, Ժե. դարէն սկսեալ, գոնդոլոն ներկուած և մեծ վարպետներու գծագրութիւններովը զարդարուած. եւրոպական վաղնջուց խոյոր ատան մը, որոյ նախատիպն (Նաբոլիի թանգարանին մէջ) 40,000 ֆրանք արժած է և Տրովգայի վերջին օրը կը ներկայացնէ, — հովմէական գաւ (amphore) մը. 1851ին գտնուած այգիի մը մէջ, — Ոսկրեղէն առարկաներու հաւաքածոյին մէջ, չինական հողմակար մը մածուծեայ (gélatine),— կեղեւներու հաւաքածոյին մէջ՝ չինական այլանդակ հովանոց մը պանդուխ, — գրի պատմութեան մէջ, բաբիլոնական ադիւ մը՝ ասորերէն արձանագրութեամբ՝ estampé եղած։ Է. դարէն սկսեալ գրերու ճշգրիտ օրինակներ, — ու բրգեղէններ, մոմեր, մորթեր, ատաւներ, եղջիւրներ, ներկեր, բժշկական նիւթեր, ո՛ր մէկը յիշեմ, ամենքն ալ իրենց պիտակներով, որոնք երբեմն կը ներկայացնեն տառասխալի նոյնքան հետաքրքրաշարժ և անհաւատալի նմոյշներ։ Բաց ի այս պիտակներէն, կան մասնաւոր քարտէներ ուր ամիսով կերպով թանգարանին այս կամ այն բաժնին վերաբերող առարկաներու պատմութիւնն եղած է, այս կերպով կրկնակի օգտակար ու շահեկան գործելով այդ թանգարանին այցելութիւնն։

Յետոյ կ'այցելեմ Զգաստարանը (pénitencier), որոյ զանազան մասերը կը պարտցնէ գիս պահպանը շահեկան տեղեկութիւններ տալով միանգամայն։ Ընդարձակ սրահներու մէջ աշխատաւորներ, որոնք ամենքն ալ աշխարհիս ամենէն բարոյական ու պարկեշտ մարդուն կերպարանքն ունին հոգ, գլուխնին ծռած լրիկ մնջիկ կ'աշխատին. ոմանք սիրտ կը չինեն, ոմանք կօշիկ կամ պայուսակ, ուրիշներ պարտիզպանութեամբ կը զբաղին գաստարանին ընդարձակ պարտէզին մէջ։ Ինչ բարոյացուցիչ դրութիւն է կարանաւորները օգտակար աշխատութեամբ մը պարապեցնելու այդ դրութիւնը. առով մանաւանդ անկեալ մարդը պիտի զգաստանայ։ Ապաշխարութեան այս իմաստուն միջոցին կցուած է ուրիշ մ'ալ նոյնքան և թերեւս աւելի ազդու։ Մատենադարանն է այն, ուր որոշեալ ժամերու՝ կարանաւորները կ'երթան հրահանգուիլ չինիչ ընթերցումներով. հապա կարդալ չգիտցողնե՞ր պիտի հարցնէք. աղ ալ խորհուած է. մասնաւոր ժամերու կարդալ գրելու և հաշուելու դաս կը տրուի այդ տեսակներուն։ Ու դպրոցին և մատենադարանին կից կը գտնուի մասուռ մը, որոյ պատերուն վրայ արձանագրուած են կրօնական ու բարոյական առածներ։

Ե. Թ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔԻ» (117)

ԺԻԻԼ ՏԸ ԿԱՍԹԻՆ
ԲՕԼԻՆ ՏԸ ՄԵՐԻԱՆ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

Յետոյ ըսաւ նորէն.

—Ա՛լ հիմակ չ'պիտի բաժնուիս ինէ։ Բոլորովին ինծի՞ կուգաս։ Գուշակեցիր որ կը սիրէի քեզ, թէ ես միայն կը սիրէի քեզ իրապէս։

Մարք մտիկ կ'ընէր։

Դեռ չէր կրնար վճիռ մը արձակել, թէեւ իր սիրան ամբողջովին կ'ուրթար այդ կնոջ որ այնքան սիրել կը թուէր զինք։

Կը մտածէր որ իր դիմացը չուներ այն անարժան մայրը զոր նկարագրած էին իրեն։

Բօլինի վրայ ամեն բան պարկեշտութիւն, պայծառութիւն, բարութիւն, մայրական անհուն սէր կը յայտնէր։

Անկարելի էր որ այդ կին զոր այդպէս շողաքնակ կը տեսնէր մայրական սիրոյ լոյսով, այն անամօթ արարածն ըլլար որուն վրայ մարքիզը խօսած էր իրեն։

—Ո՞վ էր ուրեմն յանցաւորը։

Ստած չէ՞ր ան երբ մարքիզը կ'ամբաստանէր այն բոլոր անամօթութիւններովն որոնցմէ տառապած էր։

Դեռ հաւատալ չէր ուզեր։

Սոսկալի թիւրիմացութիւն մը կար զոր լուսաբանելու էր։

Բօլին, տեսնելով որ անիկա զգուշաւոր է և մթագած, գուշակեց թէ ի՞նչ կ'անցնէր մտքէն։

Անոր ուսին դրաւ իր ձեռքն որ անոր կը կառչէր, մինչ իր աչքեր կ'ողողէին զայն անուշ լուսով մը, և մրմնջեց.

—Չե՞ս պատասխաներ, չե՞ս հաւատար ինծի։ Եթէ գիտնայիր թէ քու տարակոյսներդ ո՛րքան կը տանջեն զիս։ Իրարմէ բաժնեցին մեզ։ Հեռու ապրեցար ինէ, և հապա կը ճանչնանք զիրար... Զարմանալի չէ որ չիրես զիս։ Բայց ա՛լ չես անիծեր զիս։ Չե՞ս հաւատար ինծի դէմ ըսուած զրպարտութիւններուն։

—Մայրս էք, թոթովեց Մարք, դեռ վարանոտ։

—Մայրդ որ քեզ կը սիրէ և որ չէ դադրած սիրիլէ, հաւատա՛։ Օ՛հ, երբ լսեցի որ անիկա քու վրադ կը խօսէր։

Ծանրը կը ցուցունէր։

—Օրիո՞րդն, ըսաւ Մարք։

—Առաջին անգամ ան քու անունդ արտասանեց իմ առջեւս, յայտնեց ինծի թէ կ'ապրէիր, թէ հոս էիր, այնքան տարի քեզ կանչելէս, քեզ համար աղօթելէս ետքն... Եթէ այդ սէրը չըլլար որ միւնոյն ժամանակ ծնաւ ձեր երկուքին սրտին մէջ։ Դեռ չէի գիտեր գոյութիւնդ։ Նախախնամութեան մէկ գաղտնի նպատակը չե՞ս տեսներ ասոր մէջ։

—Թիրեւս, ըսաւ Մարք զարմանալով։

—Աստուած ուզեց որ զիրար սիրէք...

Եւ ուզեց որ այս սէր մարդ մոռեցուցէ քեզ։ Աստուած իրարու համար աշխարհք բերած էր ձեզ։

Ժանն մտիկ կ'ընէր անխօսուն, սաստիկ յուզուած, և տիկին տ'Արսի խռոված էր իրեն պէս։

Այս, երկնային նշանակութիւն մը ունէր այս բան։

—Եւ երբ յետոյ տեսայ քեզ, շարայարեց Բօլին... ձիով կը մեկնէիր այն մարդուն հետ... Զիդ գրեթէ տապալեց զիս, բայց երջանիկ պիտի ըլլայի ոտքերուդ տակ մեռնելով, կը բաւէ որ ակնարկդ վրաս իյնար, և ցաւի ու ապգահատանքի խօսք մը ելլար բերանէդ։

Մարք բուռն շարժում մը ըրաւ։

Ա՛յ, ա՛յ, այդ կինն որ այդպէս կը խօսէր, դէշ կին մը, դէշ մայր մը չէր։

Ստած էին իրեն, ի՞նչ նպատակով։ Իրա՞ւ էր թէ խեղճ կինը բաշած էր այդ բոլոր չարչարանքները։

—Իմ վախս սա էր որ, յարեց Բօլին, մեռնելէ առաջ նորէն չեմ տեսնար քեզի... հիմակ տեսայ ու խօսեցայ հետդ... Ա՛լ չես անիծեր զիս... Երջանիկ պիտի մեռնիմ։

Բռնեց անոր ուսերն, անսահման սիրով անոր նայեցաւ։

—Զա՛ւակս, մրմնջեց, ա՛լ չկրնայով ուրիշ բան ըսել, դա՛ւակս։

Ժանին ցուցուց զայն։

—Վանդի գաւակ է այս մեծ, գեղեցիկ մանչն։ Ադիւներուս գաւանն... Օ՛հ, որքա՞ն ողբացի վրան։

Մարքին դէմ դարձաւ։

—Հինգ տարու էիր երբ բազուկներէս քաշեցին առին քեզ։ Ա՜հ, տխուր օրեր, անգութ ժամեր... Ի՞նչ յուսահատութիւն։ Ի՞նչ արցունքներ։

—Բայց ո՞վ, հարցուց Մարք, հանկնալով որ ճշմարտութիւնն իմանալու ժամն եկեր էր։

—Ո՞վ, այդ մարդը։

—Մարքի՞զը։

—Ամուսինս։

—Հա՞յրս...

—Հայրդ՝ օրէնքի առջեւ... Օ՛հ, որչա՞փ յանցաւոր եմ հետն ամուսնանալուս, այդ վիշտը պատճառելուս քու հօրդ՝ կիին... Իր յիշատակին համար անհաւատարիմ գտնուելուս այդքան սատակի պատժուեցայ... Բայց ուժ չունեցայ ընդդիմանալու... Կը տեսնայի որ կը մեծնայիր առանց անունի, առանց հարստութեան։ Դժբախտ կը տեսնէի մայրս... Ես ալ դրամական աղքիւրէ զուրկ կը մնայի քեզ հետ։ Մարքիզը ներկայացաւ։ Հարուստ էր... Պարկեշտ կ'երեւար... Ամեն բան գիտէր։ Կ'ըսէր թէ երջանիկ պիտի ըլլայ ծառայութիւն մատուցանելով մեզ, իր անունը տալով քեզ։ Մայրս խորհուրդ կուտար որ մտիկ ընեմ անոր։ Մեր մէկ բարեկամն ալ՝ տոքթոր Պեռլօ, հօրդ բարեկամը, գրէթէ քու հայրդ, որ ինծի հետ լացաւ Կիին վրայ և որ միշտ կուլար, այն ամուսնութեան կը մղէր զիս... Ո՞վ կրնար կասկածել մարքիզին վրայ։ Այն ատեն ընդունեցայ... Զոհեցի սէրս, հոգիս սուզը՝ մօրս ու քեզ համար, քեզ համար մանաւանդ...

—Մտիկ կ'ընե՞ս զիս։

—Այո, մայր։

Բօլին կրկնեց հիացական.

—Մա՛յր։

Յետոյ ըսաւ.

—Եւ կը հաւատա՞ս ինծի։

—Կը հաւատամ... Մարդ երբ ստէ ատանկ չխօսիր։

—Երբէք չեմ ստած, և քեզի ալ չեմ ստեր։ Կը չարունակեմ... Ամուսնութիւնը կատարուեցաւ... Թողուցի մայրս՝ երթալ ապրելու համար այդ մարդուն հետ որ ամուսինս եղած էր... Սէր կը ցուցունէր ինծի, բայց չեմ գիտեր ինչո՞ւ իր զգուանքները գարշելի էին ինծի։ Քանի մը օր սիրալիր վարուեցաւ հետդ... Յետոյ յանկարծ դաժան, վայրագ, անգութ եղաւ... Գիշեր մը քեզ հանուեցուցած ատենս տեսայ որ փոքրիկ մարմնդ ծածկուած էր սեւ երաշխեպներով։ Այդ մարդը կծած էր քեզի...

—Մարքի՞զն, ըսաւ Մարք։

—Մարքիզը։

—Զի՞ր սիրալիր, մայր, գոչեց երիտասարդը։ Զե՞ք խաբեր զիս։

—Ցանուն Աստուծոյ որ կը լսէ զիս, յանուն քու վրադ ունեցած սիրոյս, միայն ճշմարտութիւնը կ'ըսեմ, ճշմարտութի՛ւնը։

Մարք ահաբեկած էր։

Կը սկսէր հաւատալ։

Կը թուէր իրեն թէ աչքերը կը խաւարէին։

Ժանն մօրը քով կը սեղմուէր ահաբեկ, աչքերն արցունքով լեցուն՝ մտածելով թէ ինչեր քաշած էր իր սիրեցեալը։

Բօլին չարունակեց.

—Խելքս եկեր էր։ Այդ մարդուն գաղտի, երեսին դարկի անգթութիւնը... Թշուառական և վատ անուանեցի, զանիս դահիճն։ Ա՛լ չէի գիտեր ըսելիքս... Այն ատեն կշտամբեց զիս որ չեմ սիրեր զինքը... Նոյն իսկ կ'ատեմ... միւսին վրայ կը մտածեմ միշտ և երբէք իրեն։ Արդարեւ հոգիս ամբողջ լեցուն էր կիով։ Մինքէս չէի կրընար վանել անոր պատկերը, սրտէս՝ անոր սէրը։ Նշմարեց այս բանն և սա խօսքը փախուց բերնէն. «Կ'արժէ եղեր զայն մեռցնել։»

Մարք, Ժանն և տիկին տ'Արսի սոսկումի սարսուռ մը զգացին։

Մարք գոչեց.

—Կարելի՞ չէ։ Սխալ լսեր էք, մայր։

—Սխա՞լ լսեր եմ, ըսաւ Բօլին, ես ալ անանկ կարծեցի։ Չէի ուզեր հաւատալ այդ գազանի ոճրին։ Այն ատեն, որովհետեւ կը տեսնէր որ դժբախտ էի, մտածելով որ ընդմիշտ կապուած էի նշանածիս սպանչին, զաւկիս հօրն սպանչին հետ, հաճոյք զգաց երկաթը դարձնելով վէրքին մէջ՝ որմէ բոլոր էութիւնս կ'արիւնէր։ Այո, այո, կը կրկնէր, ե՛ս սպանեցի զայն, ե՛ս։ Եւ ես տեսայ իր դէմքին վրայ, իր նայուածքին մէջ որք արիւն ու ոճիր կը կաթէին, որք նախանձ ու ատելութիւն կը հեղուին, տեսայ որ չէր ստեր, թէ ինքն էր։ Սոսկումէ և սարսափէ մեռած էի։

—Աստուա՜ծ իմ, Աստուա՜ծ իմ, մըրմնջեց Մարք։

(Շարունակ.)

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՀՈԿՏ. 28,9 ՆՈՅՄ. 1895

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՀԱՅԵ ՏՈՒԹԱՐՈՒՀԻՆ Ի ՎԻԵՆՆԱ. (*)

Թոզ Բրոֆ. Այպէլիոդ բան չունի նէ ճառեր գրէ հասատելու համար թէ կիները բժիշկ չեն կրնար ըլլալ, ու մինչև իսկ գրքոյկներ տպէ այս մասը։ Վիեննայի լրագիրներ իւր քիթին կը խնդան մասնաւոր ընելով նոյն իսկ օտարազգի բժշկուհի մը, որ կ'երեւի թէ այս օրերս համակիր և պատուաբեր ուշադրութեան առարկայ եղեր է ուսարեան ոստանին մէջ։ Դէթ այսպէս կը կարդանք Վիեննական և Լոնտոնեան վերջին թերթերուն մէջ։

Եւ ա՛յ երբէք բժիշկ մը աւելի բանասեղծական շարժառիթով ընդդիմած էր այսքան դժուար պրուեսա մը, որքան Տոքթորուհին Բէգլուբեան, թերեւս այն պատճառաւ զի աղջիկ մը միայն կարող էր այնքան զգայուն ըլլալ, և ի սէր գովելի զգացումի մը՝ երկար տարիներու ծանր աշխատութեան տակալ, բժշկութիւն սովրելու համար։

Եւ դուն ուրեք լսուած է որ բժիշկ մը բարեգործութեան համար միայն բժշկութիւն տուրած ըլլայ։ Այսպիսի անձնուիրութիւն մը կարելի եղեր է կաւկասցի Տոքթորուհիին, թերեւս այն պատճառաւ որ կին մը միայն կարող էր այնքան յառաջ տանիլ բարեգործութեան զգացումը։

Հարուստ աղջիկ մը, ինչպէս այս բժշկուհին, աւելի դիւրին միջոցներ կրնար ունենալ բարեգործութիւն ընելու, և իւր հօր գրամով գոհացում տալու իւր մարդասիրական ըղձանքներուն։ Բայց յատկապէս բժշկութիւն սովրիլ որպէս զի իւր նմաններուն բարիք ընելու միջոցն ունենայ, որպէս զի կարենայ հիւանդանոց մը հիմնել և անոր մէջ իւր ձեռքով աղքատ հիւանդներ դարմանել և հոգեկան ու մարմնական վէրքեր պատել՝ ճշմարիտ մեծագործութիւն մէ, զոր ընելու կարող սեռը պէտք է կարող նկատուէր ամենէն բարձր գործերու որոց ընդունակ կը համարին ոմանք միայն զօրաւոր սեռը։

Կաւկասցի Օրիորդին բժշկութիւն սովրելուն շարժառիթներէն մին եղեր է խոյեմի տեսքը գեղջուկ կիներուն որք իրենց հիւանդները կը բերէին կապուածատիրոջ տունն, յուսալով դարման մը գտնել, և ի բացակայութեան բժշկին, ձեռնունայն կը դառնային լաւագոյն։ Պղտիկ աղջիկն այն ատեն կը հառաչէ եղեր ըսելով. «Ա՜խ, եթէ մայրս գեղնար այն բաները զոր մեր տան բժիշկը գիտէ, այս խեղճերն ասանկ լալով չէին դառնար, այլ իրենց մարմնին տառապանքներուն դարման մը կը գտնէին»։ Այն ատենէն միտքը դրեր է որ եթէ մեծնայ՝ բժիշկ ըլլայ, անտանկ խեղճերու անձամբ դարման տանիլ կարենալու համար։ Օր մ'ալ ընտանիքին մէկ բարեկամն իրեն տուած մը նուիրեր է՝ մէջն իւր փոքրիկ պէպէքին հանդերձները պահելու համար, և այն տուփին վրայ կայ եղեր հիւանդի մը պատկերն, որուն երախտագէտ աչքերն յառած են եղեր ղին. քը դարմանող հիւանդապահ-մայրապետին վրայ։ Ա՛ռ ալ մեծապէս ներգործեր է աղջկան մտքին վրայ։ Այն պատկերը խոշոր հատորներէ աւելի պէտքաւոր ապացոյց մը եղեր է թէ խնամուհի, զուարճալի, տարբերիա և արհեստագէտ հիւանդապահ մը՝ մարմնոյ ցաւերը մեղմացնելէ զատ՝ ո՛ր ատենան կարող է դպչիլ մարդուս սրտին ամենէն փափուկ թելերուն, և յեղափոխագիտութիւն շարժել ամենէն բիրտ մարդկին անդամ։ Աւելորդ է յարել թէ ասանկ հիւանդապահներ գտնելու համար անպատճառ մեր Ազգ. Հիւանդանոցն երթալու պէտք չկայ։ Մինչև իսկ կ'երեւի թէ՝ հակառակ ամեն փոփոխումներու և նորանոր տնուտնմեներու՝ մեր Ազգ. Հիւանդանոցին հիւանդապահ գտնել աւելի դժուար է քան բժիշկ գտնել։ Եթէ չկարենար բժիշկ ըլլալ, Օ։ Բէգլարեան հիւանդապահ պիտի ըլլար։ զի վիայեալ-հիւանդապահութիւնն այսօր քաղաքակիրթ երկրաց մէջ կանոնաւոր կրկում մ'է, որոյ ասպարէզ մ'է։ Բայց Օր։ Բէգլարեանի նիւթական կարողութիւնն ու նիւթականէն աւելի իմացական կարողութիւնը թոյլ տուին իրեն նոյն իսկ բժիշկ ըլլալու, իւր ձեռքին տակ հիւանդապահներ կազմելու համար, և մարդկութեան տառապեալ մասին ամենէն ստիպողական պէտքերէն մին իւր ձեռամբ հոգալու համար։

Բ. Ֆ.

ՓԻԼՊԱԼԻՍՊԵՆԻ ԱՆՈՒՇՈՒ ԴՈՒՔԵՐԸ

Ամեն անոնք որք ճանչցած են հանգուցեալ Ղեւոնդ վարդապետ Փիլիպալէեանի արժանիքն, ուրախութեամբ պիտի լսեն անշուշտ որ իւր անտիպ բանասիրական ձեռագիրներն հրատարակելու համար 200 ոսկի մօտ գումար մը կտակած ու ձգած է իրեն հայրենակից վաճառականի մը քով։

Սակայն իւր մահէն ի վեր՝ որ չորս տարին անցած է, չեմ կրծեր որ ո՛ և է հարցում եղած ընի, այդ ի պահ դրուած գումարին նպատակին վրայ։

Ուստի, հրապարակաւ կը խնդրեմ Ռուսումնական Խորհրդէն ու յիշեալ Վանեցի վաճառականէն որ միանալով հրապարակ հանեն այն անտիպ գրուածքներն, որոցմէ չուններն իրաւամբ զրկանք մ'է։ Դէթ այսպէս կը կարծէ—

ՌԱՖԱՒԷՐ ՈՄՆ

(*). — Տե՛ս Աբէ-Նլլին հինգշաբթիի և շորեքշաբթիի Միւերուն մէջ։

Քաղաքական կացութիւն

ԱԼՍՏՐԻԱ.—Օրուան խնդիրը Տքդ. Լիւկրի ընտրութեան բեկումն է, որոյ վրայ խօսեցանք արդէն։ Իւր կուսակիցք որոշած են վերընտրել զինք քաղաքապետ Վիեննայի։ Խնդիրը կրնար տարբեր լուծում առնուլ եթէ Տքդ. Լիւկրը յանձն առած ըլլար՝ քաղաքապետ ընտրուելուն առթիւ՝ հրաժարիլ Աւստրիոյ Խորհրդարանին մէջ ունեցած երեսփոխանական աթոռէն։ Բայց հակահրէական պարագլուխը միտքը դրած է թէ՝ քաղաքական դեր մը կատարել, և թէ վարչական։ Իւր վերընտրութեան հետեւանքն այն պիտի ըլլայ որ վերստին պիտի լուծուի քաղաքային խորհուրդն և Վիեննան պիտի կառավարուի պետական յանձնաժողովի մը ձեռամբ, բայց ատով խնդիրը կը յետաձգուի միայն։ Գերման հակահրէական գործիչ-վարժապետ Տքդ. Արվարտ, որոյ կրած դատերը ծանօթ են, Վիեննա եկաւ, և գրկաբաց ընդունուեցաւ Աւստրիացի հակահրէականաց կողմէ։ Ներկայ էր ի պատիւ Տքդ. Լիւկրի տրուած հացկերոյթին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊՆ.—Այս երկուշաբթի օրուան Լոնտոնեան լրագիրք իրենց սեղանաւորական յօդուածներուն մէջ առաջին տեղը կուտան Կ. Պոլսէ եկած լուրին թէ վճարմանց քառամսեայ յետաձգում հրամայուած է ինչ ինչ սահմանաց մէջ, և սեղանաւորական-առեւտրական կացութեան նկատմամբ նշանակալից տնօրինութիւն մը կը նկատեն զայն։ Այս լուր իսկըզբան սոսկում պատճառեր է, բայց երբ իմացուեր է շաբաթ իրիկուն թէ Օսմ. Պանքան և ուրիշ Պոլսական Պանքաներ պիտի շարունակեն իրենց վճարումներն, Օսմ. Թղթոց գիները վրայ գրեր են։ Տագնապն աւելի սաստիկ է Փարիզի քան Լոնտոնի մէջ. զի Լոնտոն բաւական ժամանակէ ի վեր մեծ մաս մը ձեռքէ հաներ է այս թղթերէն, և անոնց վրայ շահադիտութեան չէ պարապեր Փարիզի պէս, ուր ՀԷսասը շատ մեծ է ի հարկէ։ Իսկ հանքային թուղթերն, ամենուսսա լքուած և հանդարտ, համեմատապէս լաւ վիճակի մէջ կը ներկայանան։ Կը մնայ տեսնել թէ պանքտոսներու ոսկւոյ հետ փոխանակութեան միամսեայ դադարումն ինչ տպաւորութիւն ընած է Սակարանական այս գրգռեալ ոլորելու վրայ։

ԱՆԳԼԻԱ.— Այս երկուշաբթի նախարարաց խորհուրդը գումարեցաւ, և որոշուեցաւ թէ Լորտ Սալզպըրի և միւս նախարարք ինչպէս պիտի խօսին Նորընտիր Լորտ-Քաղաքապետին հայկերոյթին մէջ, որ տեղի կ'ունենայ այսօր։

ԾԱՑՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ.— Ճ-քանան Մ-ոսոց-էն մը։— Վեհ. Միքատոյին կառավարութիւնն հետեւեալ ծանուցագիրը ղրկեց Եւրոպան Ցերութեանց և Ուսչնկդընի կառավարութեան.

«Այժմ Քորէա գտնուող ճարոնական զօրքերուն պաշտօնն է հանդարտութիւնն ապահովել, պաշտպանել մեր դեսպանատունն, հիւպատոսարաններն և կայտակներն, և տնթերի պահել հաղորդակցութիւնները մեր բանակին հետ, որ դեռ կեցած է Բորգ-Արթուրի գաւառին մէջ։ Բայց երբ այս չինական գաւառէն քաշենք մեր զօրքերը, պէտք չի մնար զօրք ունենալու Քորէայի մէջ։ Ճարոն կը յուսայ որ Քորէայի վարչութիւնը, վիրանորոգութեան շաւղին մէջ մտած ըլլալով, պիտի պահէ բարեկարգութիւնն և պաշտպանէ օտարազգիները, մինչև իսկ մեր զօրաց քաշուելէն հետը։ Ճարոն ուրիշ դիտում չունենալով, չուզեր երկարել Քորէայի գրաւումն, և ուրախ կ'ըլլայ եթէ ազատի այս պարտականութենէ։ Քորէայի մասին մեր քաղաքականութիւնն է՝ ոչ-միջամտութիւն։ Ուրախ կ'ըլլանք եթէ ուրիշ Տէրութեանց հետ մէկտեղ կարենանք Քորէայի մասին այս քաղաքականութիւնը շարունակել։»

ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐԻ ՄԸ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Պ. Ճ. Ռաքֆելլը, ամերիկեան «քարիւղի թագաւորն», որ արդէն չորս միլիոն տոլար նուիրած էր Շիքագոյի Համալսարանին, անցեալ շաբթուն միլիոն մը տոլար եւս տուաւ, ու խոստացաւ նաեւ երկու միլիոն, պայմանաւ որ ուրիշներ ալ հաւաքաբար ստարգարուին երկու միլիոն։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ.— Նիւ Եորք ռուս հիւպատոսը կը կազմակերպէ ռուսական ապրանաց մուտքն կամ վաճառահանդէս մը, զանոնք ուղղակի Ռուսիայէն բերելով Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներն իրենց ապառած ռուսական ապրանքներն Անգլիայէն կ'ընդունին։ Հիւպատոսը մտադիր է հիմնել շոգենաւային ուղղակի գիծ մը Օտեսայի և Նիւ Եորքի միջեւ, ու ամերիկեան ճիւղ մը Արտաքին Վաճառականութեան ռուսական դրամատան, փոխանակութիւնը դիւրացնելու համար առեւտրական բեռնագիրի գրութեան վրայ, տեղի չթողլով անգլիական սեղանաւորական փոխանակութեանց։

ԱՐԻՒԷՐ ՄԱՆՐԱԿԱՆՈՅՆ ՄԱԶԻՆ

Oh! little lock of golden hue,
In gently waving ringlets curl'd
By the dear head on which you grew,
I would not lose you for a world.
(Miscellaneous Poems,
BYRON.)

Ո՛հ, նրբաթել ոսկեղէն ծամ դու մաքուր,
Փայլուն ու մեղմ օղակներովդ ի տաւան,
Կ'երգնո՜ւմ գլխուն վրայ ուր կ'ճախա դու
գանգուր,
Թէ չեմ տար քեզ՝ եթէ աշխարհն իսկ ինձ
տան։
(Զանազան Բէրնոնա-ագի.
ՊԱՅՐՕՆ)

Այս գեղեցիկ տողերը կը նուիրէ Պայրընն աղջկան մը մազերուն, իւր «Զանազան Բանաստեղծութիւնքս» մէջ, որոց ժողովրդական մէկ աժան տպագրութիւնն երեւցաւ այս օրերս ի Լոնտոն։

Հիմա կարդացէք գիրքին միւս կողմը։

Անդ. վերջին լրագիրքը կը գրեն թէ Սամն չաբթու մաղէ հրապարակ մը կը բացուի ի Մորլաս, Ստորին Բիրենեան գաւառին մէջ, հարաւային Ֆրանսա։ Հոն կը գտնեն աղքատիկ աղջիկներ որք իրենց մազը կ'ուզեն փոխանակել... քանի մը ֆրանքի հետ։ Շատեր կուգան, իրենց գեղեցիկ մազերէն զրկուելու հարկին մէջ գտնուելնուն համար։ Բայց ճարը չկայ։ Բնաւոր որոշուած է աղջկանց մազերուն։ Երեք ֆր.էն մինչև 20 ֆր., բայց ոչ աւելի, կը վճարուի աղջկան մէկ անգամէն կտրուած մազին համար։ Դինը կը տարբերի (Ա.) մազին առատութեան համեմատ, (Բ.) մազին գոյնին համեմատ, և (Գ.) մազին երկայնքին համեմատ։ Սակարկութիւնը տեղւոյն վրայ կը կատարուի, և կտրելու գործողութիւնն ալ հոն կը վերջանայ։ Աղջիկներն իրենց մայրերուն կամ հայրերուն հետ եկած կ'ըլլան, որ բուհիներն իրենց պաշտպանին հետ։ Անչափ ատակ ժամանակներէ ի վեր, այս կսկծալի գործողութիւն ամեն շաբթու կը կրկնուի Բիրենեան լեռնային գեղեցիկ գաւառին այս մեկուսի խորշին մէջ։

Եւ հիմա չէ՞ք յիշեր Վիքդոր Հիւգոյի «Թշուառներուն» մէջ Ֆանթինն, որ աղքատութենէն, գործի սակաւութենէն ու վճարմանց խեղճութենէն ճարահատեալ, իւր գեղեցիկ ակռաները կը ծախէր, իւր աղուորիկ մազերը կը ծախէր, և ի վերջոյ կը բացագանչէր. «Հի՛մակ ալ երթանք Մացածը ծախենք»։

Լոնտոնի կեղծ մազ վաճառող սարիչ մ'ըսեր է լրաբերի մը, որ իւր կարծիքը կը հարցունէր «մազդկային մազի արժէքին վրայ», թէ ինք յաճախորդ ունի որ կեղծ մազի համար տարին ինչուան 200 անգլ. ոսկի կը վճարէ։ Ասիկա բացառիկ վճարում մը կրնայ սեպուիլ, որովհետեւ կեղծ մազի լաւ սարքուած մը 15էն 30 ոսկի կ'արժէ սովորաբար։ Ապէն անդին խեղճ աղջիկներէ և կիներէ իրենց մազը գնող հաւաքչներէն սարիչն ինք մազին ունկին 7—8 ոսկի կամ լիրան 112—128 ոսկի կը գնէ։ Լաւ սպիտակ մազ գտնել երբեմն նոյնքան դժուար է որքան երկար ոսկեգոյն մազ գտնելը։ Մեծագոյն յաճախորդները կիներն են բնականապէս։ Գարեկի է անոնները տալ առաջին կարգի ակնաւոր Անդլուհիներու որք կեղծ մազ կը դնեն, բայց պատշաճութեան հակառակ պիտի ըլլար այնպիսի հրատարակութիւն մը։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՓԱՐԻԶ, 7 Նոյմ. — Կառավարութիւնն որոշեց վերաբանել Փարիզի Աշխատութեան Սակարանը, պայմանաւ որ օրինաւորապէս կազմակերպուած արհեստական ծողովները (սէնտիքաները) միայն կոն գումարուին, և չպրպտին քաղաքական խնդիրներով։

—Կայուսածական վարկի (Բրէտի Ֆոնսիէ) գլխաւոր տնօրէն Պ. Քրիսդոֆլ հրաժարական տուաւ։ (երկար ժամանակէ ի վեր խիստ պաքար կար Պ. Քրիսդոֆլի դէմ. երբեմն հանրային շինութեանց նախարար էր։) Իրեն յաջորդեց Պ. Լապէրիւ։

—Մեկակոյտին դեր-ատենապետ Պ. Քոնպ հանրային կրթութեան նախարար անուանուած ըլլալով, իրեն տեղ ընտրուեցաւ արմատական Պ. Բէդրոլ։

—Զօր. Տիւշէն կը հեռագրէ թէ Բանալօ թագուհին ծանուցեր է ֆրանսական ներկայացուցչին թէ դաշնագիրն ինչպէս կատարութենէն նոյնպէս և Մալկաշ ժողովրդէն ընդունուած է։ Ամեն կողմ հանդարտութիւնը վերահաստատուած է կղզւոյն մէջ։

—Նախարարաց խորհուրդն որոշեց ընդունիլ հմտացոյցի յանձնաժողովին առաջարկութիւնն։ Հետեւաբար վիճաբանութիւններն այդ հիմերու վրայ պիտի սկսին։

—Դատական նախարար Պ. Ռիքառ օրինագիծ մը պատրաստեց, որուն համեմատ Խորհրդարանի անդամը պիտի չկրնան վարել սեղանաւորական ընկերութիւններ։

— Երմտական նախարարը ծանոյց թէ Խորհրդարանէն արտօնութիւն պիտի խնդրէ կտրը 25 ֆր.նոց (հետեւապէս ժողովրդական խնայարկղոյն գասերուն դիւրամատչելի) պետական արժեթուղթեր հանելու։

—Երեսփ. Ժողովն որոշեց նոյմ. 8|20 ի սուրհանդակն առնելէն ետքը միայն օրակարգ մը տալ Մատակաբարի դաշնագրին վրայ։ Այս սուրհանդակաւ կը սպասուին վերջին տեղեկութիւնք կղզւոյն մէջ հաստատուած իրաց վիճակին վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Աւստրիական վիճակ Անգլիոյ Պանքային։ Մետաղադրամ՝ պահած 801,000, փոխանակագիրք՝ աւելցած 106,000, պանքոտմսի պահեստը նուազած 83,000 ոսկի։ Համեմատութիւն պահեստից յանձնառութիւններուն դէմ՝ 58.01 %։

— Անգլիոյ Պանքային քաշուած ոսկին մէկ մասը ղրկուած է Կ. Պոլիս։

ՍԻՄԼԱ.—Դեր-գնդապետ Հենրիկ Մէհմէտ Էքբէմ Խան, անգլ. գործակատարն ի Քեաշմիր։ սպանեցաւ ի ձեռն նոյն գործակալութեան պատկանող պաշտօնէի մը, որ նաեւ գարկաւ և վիրաւորեց գործակալին որդին և թիկնապահ մը։ Սպանիչն ինքն եւս ապա սպանեցաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Ռումանիոյ Սուլինա քաղաքին հայոց եկեղեցւոյն թաղական խորհուրդին խնդրանօք, Ս. Հայրապետը մասնաւոր կոնդակով նոյն տեղերուն այցելու հովիւ ու քարոզիչ կարգած է Տէրունական Տ. Մկրտիչ վարդապետն, որ միանգամայն պիտի այցելէ Ռումանիոյ ու Գուլկարիոյ այն քաղաքներ, ինչպէսնաև ուրիշ այն տեղերն, ուր հայ գաղթականներ կը գտնուին։ Տ. Մկրտիչ վարդապետ լաւ գիտէ օսմաներէն ու ֆրանսերէն և հրմատ է անգլիերէնի։

Վաղը, կիրակի, Պէշիւքտէրէի եկեղեցւոյն մէջ պատարագ և պաշտօն պիտի մատուցանէ Դեր. Մկրտիչ եպիսկոպոս Վեհապետեան՝ ի հանդիսի հոգւոյ հանգուցեալ Տ. Իգնատիոս վարդապետ Շիշէճեանի, որոյ մահուան քառասնօրեն կը լրանայ։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տնօրէն. Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Պատուոյ Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ 36 ½ ամսեայ մատակարարութեան հաշուեցոյցն՝ 1892 ապրիլ 15է 1895 ապրիլ 30, ըստ օրինի, Տնտեսական Խորհրդոյ ներկայացուած և անոր յար և նման մէկ օրինակը կախուած է յիշեալ Ս. Եկեղեցւոյ բակն ի տես թաղեցւոյ։

Տնտեսական Խորհուրդն, այսու պաշտօնական ծանուցմամբ, հրաւէր կը կարդայ յիշեալ թաղի պատուարժան ազգայնոց որ նոյն հաշուեցոյցին վրայ՝ եթէ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն ունին, թուականէս մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտեսական Խորհրդոյ։

Որոշեալ պայմանաժամին լրումէն յետոյ ո՛ր և է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։ (ԿՆԷ)

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ Ագնուհի Օրիորդ Երմանէք Վարդանեան ի նպաստ հաստատութեան նուիրած է մէկ օսմ. ոսկի փոխան ծաղկեփունջի վան հարանեաց Մեծ. Տիգրան էֆ. Արպանեանի ընդ Ագնուհի օրիորդ Վիրգինէ Գ. Մըսըրեանի։ (ԿՆԷ)

ՀԵՌԱԳԻՐ ՀԱՅԵՐԷՆ

Սէլամլըքի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երեկ Հաւիտենէ մզկիթին մէջ։ Միջօրէին, Վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մէջ բազմած գնաց նոյն մզկիթն, ուր կատարեց ուրբաթու աղօթքն և յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին անգլիական դեսպանատան երկրորդ թարգմանը, ռուսական դեսպանատան երրորդ թարգմանը, աւստրիական դեսպանատան դիւանագիտական կցորդն ու երրորդ թարգմանը, Հանրային Պարտուց Վարչութեան ընդհանուր տնօրէն տ'Ամոնու կոմսը, Պէրլէնէր Թաէպոլոմ լրագրոյ Մղթակիցն՝ ընտանեօք և քառասնեակ աւելի օտարազգի զբօսաշրջիկներ։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.—Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ, կայս. պալատն Սէֆճատէճի Պաչի Իզզէթ պէյ երեկ մէկ քանի Մէտրէսէներ ու թաղեր երթալով, ոչխարի միս, հաց ու զրամական պարգեւներ բաշխեց կարօտելոց, որք բարեմաղթութիւններ ընին Ն. Վեհափառութեան համար։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍ Բարձր. Բիֆթ փաշա իր անուանման առթիւ հետեւեալ հեռագիրն ուղղեց բոլոր գաւառաց.

«Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ ինձ շնորհել Մեծ-Եպարքոսութիւնը և շնորհիւ Աստուծոյ պաշտօնի ձեռնարկուեցաւ։ Պէտք է որ, ինչպէս Ն. Վեհափառութիւնն ալ կը պահանջէ, բոլոր պաշտօնեայք եռանդով ու արդարութեամբ ուշադրութիւն ընեն իրենց պաշտօնին պարտականութեանցն և ջանան պահպանիլ հանրութեան իրաւունքներն և ապահովութիւնը։»

ՆԵՐԲԻՆ գործոց նորընտիր նախարար Մէհմուտ փաշա երեկ իրիկուն Էնկիւրիէն Հայտար Փաշա ժամանեց և ուղղակի կայս. պալատ երթալով շնորհակալութիւն մատոյց։

Ն. Վեհափառութիւն այսօր պիտի սկսի իր պաշտօնատիպին յաճախել։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ վաճառականք ոմանք, ազերազիր մը մատուցանելով ձեռնհաս իշխանութեան, յայտարարած են թէ մաքսատուններէն անցուած բոլոր ապրանքներէ քարափի տուրք կ'առնուի, մինչդեռ վաճառականաց կամքին թողուած է իրենց ապրանքները քարափներէն անցունելով քարափի տուրք վճարիլ։ Նոյնպէս թէ բարեփոխց ընկերութիւնը պարտի վաւերացեալ վճառականաց հետ համաձայնութիւն մը գոյացնել, մինչդեռ մէկ քանի օտար առեւտրական սենեակներու միայն դիմում ըրած է։ Ազերսարկուք խնդրած են ուշադրութեան առնուլ այս պարագաները։

ՄԱՌՍԱՑԻՆ վերատեսչութիւնը հրահանգ ուղած է ձեռնհաս իշխանութենէն որ եթէ մաքսատունէն իր ապրանքն անձամբ հանող վաճառական մը չուզէ վկայական ցոյց տալ, ինչ ընել հարկ է։ Խնդիրը յանձնուած է Պրոյոյ Առեւտրական Սենեկին, որուն կողմէ տրուելիք պատասխանին վրայ հարկ եղածն ի գործ պիտի դրուի։

ՍԻՐԲԷՇԻԷՆ Այ-Սթէֆանօս երկաթուղւոյ երկրորդ գիծ մը և Տէրէաղաճի առգալ քարափ մը ու նաւահանգիստ մը շինելու խնդիրն, ինչպէս յայտնի է, կը քննուի Պետական Խորհուրդին կողմէ։ Արդ, այդ առթիւ Իգոպամ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ.

Կնքեալ պայմանագրութեան համաձայն, արեւելեան երկաթուղեաց շինութեան աւարտումէն մինչեւ երեք տարի կայս. կառավարութիւնը՝ ընկերութեան կողմէ առնոյարկուած յատակագիծերուն համեմատ, Տէրէաղաճի առգիւ քարափի մը ու նաւահանգստի մը շինութիւնը կամ այդ ընկերութեան և կամ ուրիշի մը պիտի յանձնէր և կամ ինք պիտի շինէր։ Երկաթուղւոյ ընկերութիւնը ասկից առաջ վերնասուց հատուցում պահանջած էր, ըսելով որ երեք տարին տարտած ըլլալով այդ շինութեան սկսուած չէր և հետեւաբար պայմանագրութիւնը չէր գործադրուած։ Այն ատեն այդ խնդիր յանձնուած էր գերմանացի օրէնսգէտ Պ. Կնայսթէ, Բ. Դերան իրաւագէտ խորհրդական Նորատունկեան Վահ. Գաբրիէլ էֆէնտիէ եւ այլ անձերէ կազմեալ օրէնսգէտներու մարմնոյ մը, որ վճռած էր թէ երկաթուղւոյ ընկերութիւնը իրաւունք չունի այդ կարգի հատուցում պահանջելու և ընկերութիւնն ալ ընդունած էր այդ որոշումը։ Այժմ ընկերութիւնը, յենլով պայմանագրութեան 12րդ յօդուածին, որուն վրայ հիմնուած էր այդ խնդիր, այլ և այլ պահանջմանց ձեռնարկած է. ուստի բերանացի տեղեկութիւն ուզուած է Վահ. Գաբրիէլ էֆէնտիէ որ յայտարարած է թէ որուած այդ որոշումներու համաձայն, ընկերութիւնը՝ Տէրէաղաճի քարափին ու նաւահանգստին շինութեան առթիւ թէ ներկայիս մէջ և թէ ապագային իրաւունք չունի ունէ պահանջում ընել կայս. կառավարութենէն։ Հետեւաբար, ի նկատի առնելով այս պարագաները, կ'ենթադրուի թէ ընկերութիւնը պատրաստ մը փնտռել կուզէ Սիրբէշիէն Այ-Սթէֆանօս երկաթուղւոյ երկրորդ գիծը չշինելու։ Վահ. Գաբրիէլ էֆէնտի մի քանի օր միջոց ստանալով նախապէս տրուած որոշումներն աչքէ անցուցած և աւելի մանրամասն տեղեկագիր մը մատուցած է Պետական Խորհրդոյ։

ՏԷՏԷ ԱՂԱՃ-Սէրտնիկի երկաթուղւոյ Գօմիսերը տեղեկագրած է թէ ընկերութիւնը, հակառակ պայմանագրութեան, օտարազգի պաշտօնեաներ կը գործածէ։ Զեռնհաս իշխանութիւնն որոշած է որ յետայսորիկ բոլոր ընկերութեանց պաշտօնեայք մրցման քննութեամբ ընտրուին՝ քննութեան առարկաները լրագրաց մէջ ծանուցուելով։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, իրեն եղած հարցման մը ի պատասխան, ծանուցած է թէ զրոյմաթուղթ գնելու համար տրուած մանր դրամներն մինչեւ հինգ զրշ. առանց տարբերութեան ընդունուին և անկից վեր եղած դումարներու համար ալ դրամներու կանոնագրոյն տրամադրութեան համաձայն հարկ եղածն ի գործ դրուի։ Այս պատասխան հաղորդուած է Հանրային Պարտուց Վարչութեան բոլոր պաշտօնէից։

ԷՏԻՐՆԷԻ կուսակալութեան փոխանորդ կարգուած է ոչ թէ օգնական Հազիմ պէյ այլ նահանգին Տէֆթէրտարը՝ Մէհմէտ էֆէնտի։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ նահանգին նորընտիր կուսակալ Բէյուն պէյ, նախորդ կառավարիչ Տէաէ Աղամի, մայրաքաղաքս եկած է իր նոր պաշտօնատեղին երթալու համար։

ՍԱԳԸԶՅԻ ժողովուրդը, խնդրագիր ուղղելով ձեռնհաս իշխանութեան, յայտարարած է թէ կղզւոյն քարափանց ու նաւահանգստին արտօնատէր Բանտէլիտիս էֆէնտի, որ հակառակ պայմանագրութեան նաւահանգստի շինութեան ձեռնարկած է, տակաւին ուժգնակ ու վերջնական յանձման գործողութիւնը չկատարուած, տուրք կը պահանջէ քարափը հանուած գոյքերէն։ Ազերսարկուք խնդրած են հարկ եղածն ի գործ դնել։ Զեռնհաս իշխանութիւնն ալ քննութեանց ձեռնարկած է։

ԿԱՅՍ. ԱՆԶՆԱԿԱՆ Գանձուն նախարարութիւնը, որ որոշած է Սելանիկի առգիւ նաւահանգիստ մը շինել ու քարափը վերաշինել, Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Նորատունկեան Վահ. Գաբրիէլ էֆէնտիէ տեղեկութիւն ուզած է թէ արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութիւնն մինչեւ ո՛ր ատենան իրաւասութիւն ունի այդ քարափին ու նաւահանգստին վրայ, որպէս զի յառաջիկային ուրիշ խնդիր չծագի։

ԲԵՐԱՅ մէջ կատուցուած և Ցիսուսեան կրօնաւորաց յատուկ շէնքին մէջ կաթոլիկ կղերներու վարժարան մը պիտի հաստատուի։ Նոյնպէս որոշուած է Իզմիրի և Այտընի նահանգին միւս զլխաւոր քաղաքաց մէջ ալ կղերանոցներ, վարժարաններ եւ կրօնային ուրիշ յարկեր հաստատել։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքը վաղը ներկայ պիտի գտնուի Թարավրի Այի Տիմիթրի եկեղեցին, որուն ծոխամտութիւնն է, և յետոյ Սինոդի անդամոց հետ պիտի երթայ այցելել Համազգային Անկիւնացին մէջ շինուած յատուկ մատուռը։

ՕՏԷՕՆ թատրոնին մէջ անցեալ գիշեր առաջին անգամ տրուած ներկայացման ամբողջ հասոյթը՝ վից հազար զրուշէ աւելի՝ յանձնուած է Համազգային Անկեանոցին։

ԻԶՄԻՐԻ առեւտրական հրապարակին վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնք կը հաղորդուին հոկտ. 21թուականաւ։

Ուշագի մէջ օգտակար անձրեւներ տեղացած են։ Անատոլուի միւս կողմերուն մէջ աշնան ցանքերը նպաստաւոր պայմաններու մէջ կը կատարուին։

Կարեւոր գործեր եղան գարիի, խոզկաղինի, չամիչի և սուսամի վրայ։ 25,000 կենդինար խոզկաղին ծախուեցաւ՝ բնական վիճակին մէջ՝ 36-42 զրուշէն, բանուածները 47-52, լաւերը 55-58, լաւագոյնները 61-66, ծանծկուածը՝ 71-72, Քամաթինան 49-53, Թըրնաքը 60-65 և Ռըֆիէն 32-37։ Լիմբրուէն եկած լուրերու նայելով, հակառակ վար գներու, սպառողներն այնչափ տրամադիր չեն մեծ քանակութեամբ գնումներ ընելու։ Անգլիոյ մէջ վերջին գիներն էին՝ տակառաչափը 8-10 անգլիական ոսկի, ըստ տեսակին։

Գարիներու հրապարակը միշտ ազէկ է, շնորհիւ Անգլիոյ համար մէկ քանի գնողներու։ 200,000 քիլէ ծախուած է 9½-10½էն մինչեւ 17ին։ Պատրաստ կայ 500,000 քիլէ։ 600,000 օքա բակլա ծախուած է 27½-28½ փարա։ Ցորենի գիներն ինկած են։ տեղականները 38-48 փարա օքան և Ուշագիները 40-50։ Եգիպտացորենի, հաճարի, սիսեռի, կորեկի և բամպակի հունտի վրայ գործ չեղաւ։ Սուսամի գիները լաւ են, որովհետեւ Գերմանիոյ համար միտք եղեր կ'ընայ։ 2,000 պարկ ծախուեցաւ օքան 75½-76½ փարէն։ 500 հակ Սապուճաի բամպակ ծախուեցաւ կենդինարը 292½-295 զրուշէն։ 11,800 կենդինար Սուլթանիէ չամիչ ծախուեցաւ 65էն 140 փարա օքան։ Պատրաստ կայ 2,500 կենդինար։ Ուրլայի մէջ 4,500 պարկ ծախուած է 102էն 115։ Զէշմէի մէջ պատրաստ կայ 6,000 պարկ։ Սեւ չամիչի գինն է Իզմիրի մէջ 60-90 փարա։ Ուրլայի մէջ 4,000 պարկ ծախուած է 65-97 փարա։ Զէշմէի մէջ մեծ գործեր եղած են 75-115 փարա։ Նոյնպէս 14,000 կենդինար այլեւ այլ տեսակ չամիչներ ծախուած են 53-60 փարա։

Աֆիոնի հրապարակը տկար է. գնոյանկումը առայ կ'երթայ։ 50 կողով Գարբահիսար ծախուած է չէքին 71 զրուշէն և 15' նոր տեղական Թէլքել 68½էն՝ արտածման համար։

ԻՍԱԼԱԿԱՆ դեսպան ասպետ Բանայսոր Թարտիպէն իր բնակութիւնը պիտի փոխադրէ Բերայ դեսպանատունը։

ՍԵՐՊ

ՆԵՎ ՄԱՐՔԻԶԻՆ ԴԱՏԸ(*)

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՑ

Պօշի երեցին եղբօր աղջիկը՝ Ֆանչէդ Մերսիէ նոյեմբեր 12ի նիստին սկիզբը լուսելով բաւական հետաքրքրաշարժ մանրամասնութիւն մը կը հաղորդէ։

Տղան գրգռուած բնաւորութիւն ունէր և ամեն վայրկեան փափագ կը յայտնէր ելրիցատունէն փախչելու, ուր գացած էր արձակուրդն անցունել։ Շատ անգամ հարկ եղաւ կղպանքի տակ փակել զայն՝ թաղ չտալու համար որ նպատակն ի գործ դնէ, վերջապէս օր մը յայտարարեց որ իրդուիլ կուզէր (Ցոլոմ)։

—Տղան ձեզի՞ ըսաւ այդ խօսքը։

—Ոչ, այլ մեծ մօրս որ ինծի կրկնեց զայն։

Ցետոյ Գ. Մասոնը կը լսուի։

Գ. Մասոն այն անձն է որուն Մառիա Շէֆ յանձնած էր տեղեկութիւններ առնել Բօն-տը-Գօվուազէնի կղերանոցէն երբ տիկին տը Նէվ իմացուցած էր իրեն Մենալոթին մահը արկածի մը հետեւանքով։ վկան գնաց ի Բօն-տը-Գօվուազէն, ուր իրեն պատասխան տրուեցաւ թէ այդ կարգի արկած մը պատահած չէր կղերանոցին մէջ։ Այն ատեն Մառիա Շէֆ համոզուեցաւ թէ խաբած էին զինքը և թէ տղան ողջ էր։ Երկրորդ ուղեւորութեան զոր Գ. Մասոն կատարեց իր տեղեկութիւնները լրացնելու համար կղերանոցէն, գրէթէ վճռեցին զինք, և խուսափուկ պատասխանները միայն տուին։ Սակայն չրչկանդերէն յայտնեցաւ գտնել տղուն մէկ նախկին դաստուն որ ըսաւ իրեն. «Տղան մեկնեցաւ իր ծնողքն տարուելով որք մտադիր էին Ամերիկա գրկել զայն։ հոս չերեւցաւ ալ. բայց ապահով եղէք որ բնաւ այլևայլ չէ պատահած կղերանոցին մէջ։»

ՄԻՋԱԴԵՊՈՒՄԸ

Վկային ըսածին նայելով, մարքիզը Մառիա Շէֆի գացել է և սպառնացել է եկամուտը չտալ եթէ լռութիւն չի պահէր մահուան վրայ և չարունակէր իր խուզարկութիւնները։

Պ. Տանէ.—Վկան ի՞նչպէս գիտէ ատիկա։

Վկան.—Մառիա Շէն ըսաւ։

—Վկան անշուշտ շատ վիրտիտ մէկն է։ Բայց չի՞ չխոթիր, և ոչ թէ մարքիզը այլ Լէքոնդ աբբան չէ՞ որ այդ սպառնալիքն ըրեր է Մառիա Շէֆին։

Վկան.—Չեմ կարծեր։

Սրահին մէջ ձայն մը։— Ապահով եմ որ մարքիզն է։

Ընդ. դատախազը.—Խօսող անձը հոս բերուի։

Մառիա Շէֆին բարեկամուհին տիկին Կանտիէն էր, որ արդէն լսուեցաւ։ Առեան բերուելով նորէն վկայութիւն կուտայ։

—Դոհ եմ, կ'ըսէ, նորէն կանչուեցաս, նախ հաւատալու համար որ մարքիզին էր Մառիային սպառնացողը թէ հասոյթը կը դադրեցնէ թէ որ յամառի չարունակել իր խուզարկութիւնները տղուն վիճակին վրայ։ յետոյ կուզեմ մանրամասնութիւն մը աւելցնել զոր երէկ չկրցայ ըսել։ Վերջին անգամ որ Պ. և տիկին տը Նէվ եկան տեսնել Մառիա Շէն Օռլէանի մէջ, բարեկամուհիս տղուն առջեւ անզգուշութեամբ արտասանեց Մասէ տը Պոտրէոյլ ընտանիքին անունը։ Այս վիշտին Պ. տը Նէվ սաստիկ կատղեցաւ. ոտքը գետինը զարնելով կը պոռար. «Ի՞նչ, իր առջեւ ընտանիքին անունը կ'ըսէք։» Երբ Պ. տը Նէվ դուրս ելաւ, ըսի Մառիա Շէֆին. «Մառիա, Մենալոթի մահուան վճիռն ստորագրեցիք։»

Պ. Տանէ.—Այդ տեսարանը ո՞ր թուականին տեղի կունենայ։

—1885ին։

—Ի՞նչ կարեւորութիւն կուզէք որ երդուեալներն ընծայեն ատոր։ Վկայ մը երէկ եկաւ ըսել թէ 1883ին կղերանոց երթալու պահուն ըսած էին տղուն՝ տիկին Մասէ տը Պոտրէոյլը ցուցունելով. «Ասոնք քու մեծ մայրդ։» Երկու տարիէ ի վեր ոչ-ոքան այս բանը գիտէր։ (Ցոլոմ)։

ՌՕՍԼՕ ԱԲԲԱՆԻՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Այժմ աւատիկ այն տեսարանն որուն հետաքրքրութեամբ կը սպասէր հասարակութիւնը, Ռօսլօ աբբային դատարան ներկայանալը։ Բարձրահասակ, նրբամարմին, կրօնի չարժուածքով՝ Ռօսլօ աբբան ատեան կը յառաջանայ։ Շատ ջղագրգիռ, շատ յուզուած կերեւայ. բարձրաձայն կը վկայէ։ Կ'ըսէ թէ Ֆրանսա ծնած է և ոչ թէ Պալիերա, ինչպէս ուզած էին ըսել. քսիկ Պելֆոցի է։

—Շատ պատուաւոր ընտանիքի մը մէջ էի երբ Պ. տը Նէվէն ընդունեցայ շատ փոքրիկ նամակ մը։ Կը վարանէի և չէի ուզեր բաժնուիլ ընտանիքէն ուր կը գտնուէի։ Երկրորդ նամակ մը առի որուն մէջ բացառիկ յանձնարարութիւններ կը տրուէին ինծի, ի մէջ այլոց Պուռժի արքեպիսկոպոսին։ Ակից անկից տեղեկութիւններ առի, և չաճապարեցի։ Ամեն օր նամակներ և հեռագիրներ կը ստանայի խնդրով որ շուտով երթամ։ Դեռ պահած եմ այս նամակները, զորս հետ բերի, ինչպէս նաեւ բոլոր այն թուղթերը որոնք կապացուցանեն թէ ես անարժան կրօնաւոր մը չեմ, ինչպէս ուզած են կարծեցնել։ Ես անկախ մարդ մը եմ. իրաւունք չունիք կասկածելու ըսելիքիս ճշմարտութեանը վրայ։ Ոչ մէկ վրիժառական գաղափար կը բերեմ հոս և գիտցածս միայն կուզեմ ըսել. մինակ ամեն բան ըսել կուզեմ։

«Պ. տը Նէվ նախ բաւական աղէկ վարուեցաւ հետս, բայց շուտով նշմարեցի որ իր խաղի և հաճոյքի ընկերներուն հետ միայն սիրով կը վարուէր։

«Շատ չանցած սկսաւ հնարքներ բանեցունել ինծի դէմ Խոհանոցին վրայ բնակեցուցած էր զիս։ ստիպուած էի պա-

(*) Շար. երէկի թիւէն։

տուհանս բաց թողուլ այնքան տաք կ'ընէր։ Մարքիզը առանց իմ թոյլտուութեան սենեակս կ'ելլար և պատուհանները կը գոցէր։ (Մէջտաղէր)։

«Դրացիները կը խառնուէին, գիրքերս կ'առնուէին, նամակներս կը կարդացուէին։ Օր մը մարքիզը ուզեց գոգ տանիլ իր Հանրի գաւակին և մաթեմատիքի դաս տալ անոր։ Ասիկա առիթ եղաւ անլուր բռնութիւններու։ Կը ծեծէր զայն, հարուածներ կուտար գլխուն, բերանին։ Տղան միւս դասերուն համար ինծի կուգար ընդհանրապէս հիւանդ, տկարացած։»

Հոս կան կը ճառախօսէ ջղագրգռութեան վրայ որ՝ իր կարծիքով շատ անգամ առաջ կուգայ յոռի վարմունքներէ։

—Աւասիկ օրինակ մը իր վայրագութիւններէն։ Օր մը մարքիզն անանկ անդիմադրելի ծեծեց իր Հանրի գաւակը երկաթէ գաւազանով մը որ սպասուհին՝ Լիւսի՝ միջամտեց և զինաթափ ըրաւ իր տէրը։ Ապահովապէս, անոր բռնութեանց յաղթելու լաւագոյն միջոցն էր կին մը կանչել զինքը զինաթափ ընելու համար, վասն զի այս մարդ բոլոր կիները կը սիրէր բաց ի իրենէն։

«Շատ չքաշեց Հանրի հիւրընդպաւ, և հայրն սոխպուեցաւ Զուիցերիա տանիլ զայն։ Այս ուղեւորութեան միջոցին է որ մարքիզուհին տուաւ իր բողոքագիրը։ Ոչ միայն բնաւ խարակեցի տիկին տը Նէվի այս ընթացքը, այն ատենն որ այդ բողոքին պատճառով արուեցաւ տիկին տը Նէվի հետ։ Բոլոր այս գործը պիտի վերջնայ ամուսնալոյծութեամբ մը, որուն կը հաւանիմ կրօնաւորի բովանդակ խղճով։»

Պահ մը հանգիստ առնելէ և գաւաթ մը ջուր խմելէ յետոյ, վկան կը շարունակէ։

—Նորէն կը կրկնեմ որ ես ոչ ի նպաստ և ոչ այ աննպաստ վկայ մը եմ. պարզապէս անկախ մարդ մը։ Աւասիկ չարժուիմը մեր յոռի յարաբերութեանց։ Նախ վասնզի քանի մը դիտողութիւններ ըրած էի՝ Բրէլի մէջ իմ նիւթական վիճակիս վրայ, այլ մանաւանդ որովհետեւ պիտակ էի իր ընթացքին։

Եւ հոս աբբան վայելուչ լեզուով մը քանի մը նրբին մանրամասնութիւններ կուտայ մարքիզին յարաբերութիւններուն վրայ իր սպասուհիներուն հետ։

—Պ. տը Նէվի բարոյական պակասութիւններուն ընդդիմանալուս համար է որ այս գործին մէջ խառնուեցայ։ Ասոր համար է որ մարքիզը վրիժառութեամբ կամբաստանէ զիս իբրեւ հեղինակ բողոքագրին. ասոր համար է որ փորձուեցաւ վար գարնել զիս. անշուշտ ասոր համար է նաև որ մամլոյ ներկայացուցիչները (հոս վկան կը դառնայ օրագրողներուն կողմը) այնքան գէշ մեկնեցին ընթացքս։

«Այս առթիւ կուզէի որ օրագրողները չի չխոթեն զիս ուրիշի մը հետ և ճիշդ զրեն անունս (Մէջտաղէր)։

Նախագահին հրաւէրովը Ռօսլօ աբբան նորէն կը սկսի իր գանգատները մարքիզին դէմ. կարմ խօսքով ըսենք որ մարքիզը միշտ ամենէն կոշտուկոպիտ խօսքերը կը զրուցէ եղեր անոր։

Նախ.—Ի՞նչ ընթացք ունէր կնոջը և գաւակներուն հետ։

Ռօսլօ.—Սաստիկ անհամաձայնութիւն կը տիրէր ընտանիքին մէջ։ Ամեն անգամ որ մարքիզուհին մտնէր իր զաւակներուն և մարքիզին միջեւ՝ այս վերջինն անկուսք վարմանց միջոցին, ինքն ալ քանակի և գրկալի կավարիչի հարուածներ կ'ընդունէր՝ տղաքներուն պէս, որոնց ներկայութեանը ամենէն գարշելի և անբարոյական խօսքերը կուզղէր խեղճ կնոջ։

Աբբան կը պատմէ թէ շատ անգամ լսած է մարքիզին ըսելը իր գաւակներուն.

«Մի՛ սիրէք մայրերնիդ։»

«Ի՛մ սենեակս եկուր որ սպանեմ քե՛զ, աղտո՛տ։»

Ուզեցի միջամտել, բայց սաստիկ բարկացաւ և երբէք չներեց ինծի՝ այդ առթիւ միջամտութիւնս։

Պ. Ռօսլօ կը յաւելու.

—Շատ անգամ, տիկին տը Նէվ՝ ճարահատ և համբերութիւնը սպառած՝ ուզեց խոյս տալ։

«Ամօթ բան է, կ'ըսէր, ես եմ հարստութեան տերը և երբէք ստակ մը չունիմ, և ծեծ ու նախատինք կուտամ։» Միշտ յաջողեցաւ արգիլել զայն օր ի գործ չդնէ իր նպատակը։

Նախագահին մէկ հարցումին վրայ.

—Երբէք չտեսայ որ տիկին տը Նէվ իր ամուսնին բարկութիւնը շարժելու առիթ տուած ըլլայ, երբէք չլսեցի որ ամուսինը նախատէ. մինչ ինք ընդհակառակն ամեն օր կոշտուկոպիտ խօսքերով կը վարուէր իրեններուն հետ։

Պ. ՑԸ ՆԷՎ ԵՒ ՌՕՍԼՕ ԱԲԲԱՆ

Հոս Պ. տը Նէվ ոտքի կելլայ և խօլ կատաղութեամբ մը լցուած, կը գոչէ վրկային դառնալով.

—Աղտո՛տ սուտխօս, թշուառակա՛ն, սի՛նլքոր, Ինբրուքի մէջ մեծցեր եւ կանապատուեցս սքեմդ, անասո՛ւն։

Ընդհ. դատախազը, — Կարգիկմ ձեզ, Նէվ, վկան նախատեր։

—Ասիկա պիտի նախատեմ։

Վկան, այս բուռն միջադէպէն յետոյ, կը վերսկսի թուել այն դէշ վարմունքները զորս մարքիզը բռներ է իր տղոց նկատմամբ, և ճշմարտապէս ահռելի մանրամասնութիւններ կուտայ։

«Օր մը այս հայրը տղուն մատը խածաւ անանկ ուժգնութեամբ որ հանգոյցը գրէթէ բաժնուեցաւ։ (Սոսկման ցոլքոմ տպահին Դ.)։

Նախագահը.—Երեք տարի ի՞նչպէս կրնաք կենալ ասանկ տան մը մէջ։

—Շատ անգամ ուզեցի մեկնիլ, բայց մարքիզը կը մերժէր վճարել ինծի ունեցած պարտքը, որպէսզի չկրնամ մեկնիլ։

Տան մէջ պառաւ վարժուհիի մը՝ տիկին Սիմոնի ներկայութեան մասին սա բացատրութիւնները կուտայ։

—Այս պառաւ կինը ամենէն անպատշաճ խօսքերը կընէր կրօնքի վրայ. աւելորդ հաճոյատարութեամբ մը կը պատմէր իր երբեմնի բախտաւորութիւնները. վերջապէս շատ գէշ օրինակ կըլլար տղաքներուն. ուստի միշտ ամենամեծ թշնամութիւն տածեց իմ մասիս։

Նախագահը.—Բողոքագրին հեղինակը, թելադրիչն ըլլալիդ նորէն կուրանա՞ք։

—Այո, ոչ հեղինակն եմ, ոչ թելադրիչը։ Ընդհակառակը այպանեցի այդ բանը։

Նախագահը Նէվին.— Ի՞նչ պատասխան պիտի տաք։

Նէվ.—Օ՜հ, երկա՞ր։

Ոտքի ելլալով.

—Այս ստախօսը, այս գեռուած մարդը...

—Մի՛ նախատեր վկան։

—Այո։ Ամեն բանի հեղինակն է. ապահով եմ և պիտի ապացուցանեմ։

—Անմիջապէս ապացուցէք։

—Ոչ, հիմակ չէ, եսքէն. պաշտպանողականը այդ կէտին վրայ պիտի դառնայ։

Ծայրայեղ ուժգնութեամբ մը, չարժըշտկելով ու ոռնալով Պ. տը Նէվ կ'ըսէ թէ Ռօսլօ աբբան անկարելին պիտի ընէր տղաքներուն խելքը մոլը դրաւելու համար։

—Ներեցի կնոջս—որ չի գիտեր բան մը—բայց ասոր երբէք չպիտի ներեմ։

Եւ նախատինքները նորէն կ'անձրեւեն։

—Այն մարդոց ցեղին է որոնք տուներ կը մտնեն ընտանիքները ցրուելու համար։ Հարցուցէք թէ ինչ առաջ որի՞ն քովը էր։ Տիկին Ամինկոի զաւակներուն դաստուն էր և այս կինը բաժնուեցաւ ամուսնէն կարգուելու համար Պ. Պայհի հետ։

Նախագահը. — Բայց այն ատեն բաժնուելու էիք իրէ, ճամբելու էիք այդ տարօրինակ ուսուցիչը։

—Կընայի՞։ Զոքանչս ամեն բան բաց էր անոր։ ամենքս ալ ձեռքին մէջ բռնած էր։ «Պահէ զայն, գաւակներս մտածէ զորս անգթամտապահութիւն մը կրնայ անպատուել։» կ'ըսէր կինս։ Ահ, կրնայ յանդիմանել զիս գաւակներս ծեծելս, բայց ինք ինչ երկու անգամ աւելի կը ծեծեր։ (Շլոմէ՛նէր)։

Նախագահը։ —Դարձեալ կը պնդէ՞ք որ բողոքագրին հեղինակը Ռօսլօ աբբան է։

Տը Նէվ։—Այո՛, այո։

Ռօսլօ աբբան։ — Սուտ է, այնքան սուտ որ երբ խմցայ թէ Տիկին տը Նէվ բողոքած է, պախարակեցի զինքը։

Նախագահ։ —Օգնեցի՞ք անոր բողոքագիրը խմբագրելու։

— Ոչ։ Բողոքագիրը արդէն յանձնուած էր դատարանին երբ լսեցի անոր խօսքը։

Եւ Պ. Ռօսլօ կ'աւելցնէ.

—Պէտք է խոստովանիլ սակայն թէ Տիկին Նէվ իրաւունք ունէր օգնական առնելու։

Նախագահ։ —Ի՞նչ ըսել կուզէք։

—Ուշին։ Ըսել կուզեմ թէ մարդ միշտ իրաւունք ունի օգնութիւն փնտռելու առհասարակ։ (Շլոմէ՛)։

Ցետոյ անվերջանալի և մեծաժխոր վիճաբանութիւն մը կը բացուի ամբաստանեալին և վկային միջեւ։

—Զէիք ուզեր մեկնիլ հակառակ բոլոր այն ջանքերուն զորս կ'ընէի ձեզ հեռացնելու համար, կ'ըսէ Պ. տը Նէվ։

—Զէիք ուզեր զիս թողուլ, կը պնդէ վկան։

—Մինչեւ իսկ երբ ձեր մեկնումին վերաբերեալ կը խօսէի՝ ըսիք. «Անանկ բաներ գիտեմ ձեր մասին որք կրնան վտանգաւոր ըլլալ։» Եւ այս սպառնալիքին առջեւ տեղի տուի տղաքներուս համար։

Եւ անհեթեթ չեշտով մը.

—Նախ ես, պոռաց, ամեն բան պիտի ընեմ տղաքներուն համար։

Սրահին մէջ հայհոյէլ կառնեն։ Ազմուկին վրայ տիրապետելով՝ ամբաստանեալը որ հիմակ բոլորովին կը խելնի, կը գոչէ.

—Այո, աւասիկ սատանայ Ռօսլօն, այն որ դժոխք մը դարձուց տունս, որ նախատեց Ֆրանսացիները. վասն զի ձեր վրայ ալ դէշ խօսեցաւ, պարոն երդուեալներ. Ֆրանսան նախատեց։

* * *

Պ. ՑԱՆԷԻ ԹՈՒՂԹԸ

Ըսուած է որ այս արտակարգ նիստերուն ամեն մէկը միջադէպով մը պիտի վերջնայ, և այս անգամ դարձեալ Պ. Տանէն է որ իր սովորական ճարտարութեամբը կը յարուցանէ զայն։

Պ. Տանէ ոտքի կ'ելլայ, թուղթ մը ձեռքը։ Սրահին մէջ անակնկալ մը կը նախազգացուի. սա՛ւ սուսեր կը լսուին ամեն կողմէ։ Թատերական վիրջընթեր կերպարանափոխուելէն համառուած, հասարակութիւնը շնչասպառ կ'ներեւայ այժմ։

Պ. Տանէ։—Ընդհանուր դատախազին կողմէ՞ ծանօթացաք բողոքագրին։ Ներկայացուցէք յետոյ խօսեցան ձեզ անոր վերաբերեալ։ Կրկնեցէք ասիկա և յիշեցէք որ երդում տուած էք։

Ռօսլօ աբբան։—Կը կրկնեմ

Պ. Տանէ։— Իր գաւակներուն նկատմամբ մարքիզին ըրած վայրագութիւններուն վրայ խօսեցաք մեզ։ Թուականները գիտէ՞ք։ Մէկ քանին կրնա՞ք ճշդել որոշ ժամանակներով։

—Անշուշտ ոչ գրի չէի առներ զանոնք երբ տեղի կ'ունենային։

—Լաւ։ Ի՞նչպէս կ'ըլլայ ուրեմն որ բողոքագիրը արուելէն քանի մը օր էաք, նախաքննութեան մէջ իբրեւ այդ տեսարաններուն գլխաւոր թուականներ ցոյց կուտաք 1894 յունուար 10, 23 և 24 թուականները։

—Յիշողութիւնս թարմ էր անշուշտ։

—Լաւ։ Բայց ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ այդ երեք թուականները զորս ցոյց կուտաք՝ նոյն և միակ թուականներն ըլլան որոց կ'ակնարկէ տիկին տը Նէվ իր բողոքագրին մէջ, եթէ, մինչեւ հարցաքննիչ դատաւորին ներկայացած օրերնիդ ոչ է տեղեկութիւն առած չէիք մարքիզուհիէն. բացատրեցէք ասիկա։

—Զեմ գիտեր։ (Բոլոր ղդեկոց)։

Պ. Տանէ չատ չոր ձայնով.—Քիչ մը առաջ ըսիք թէ խոհեմ մարդ էք։ Լաւ ուրեմն, թուղթ ի ձեռին ես պիտի ապացուցանեմ թէ սրբչափ... անխոհեմ եղած էք։ (Աղմո՛ւկ)։

—Պ. Տանէ, դեռ հարցումներ ունի՞ք Ռօսլօ աբբային ուղղելու, կը հարցունէ նախագահը։

—Անշուշտ, ասանկ չեմ ձգեր։

Քառասուն բօսդալ մը կարկառելով վկային.

—Ասիկա դո՞ւք գրած էք։

—Այո, կարծեմ։

—Առէք ուրեմն. աւելի մօտէն նայեցէք։

Աբբան՝ առնելով.—Այո, ես գրեցի ասիկա, և ահա թէ ինչ առթիւ։ Մարքիզուհիին մայրը իմ քաղաքիս կառավարիչին նամակ գրած էր իմ մասիս տեղեկութիւն առնելու, ըսելով որ իր զաւկին դէմ լարուած դաւի մը հեղինակն եմ։

«Կը խնդրէր որ գէշ տեղեկութիւններ ղրկեն իմ մասիս, որպէսզի դատին օրը երդուեալներուն վրայ ազդեն։ Կառավարիչը պատասխաներ է դրուատալից վկայագրով մը, որուն մէջ յայտնուած է թէ ես ուղղամիտ ու ազնիւ եմ։ Տիկին տը Նէվի նամակը պաշտօնաթուղթերուն մէջն է. վկայագիրն ալ։

Ընդհ. դատախազը.—Շիտակ է։

Եւ կարդալ կուտայ երկու թուղթերը։ Այս միջոցին Ռօսլօ աբբա գոհութիւն կը յայտնէ որ Պ. տը Նէվի մօր պահանջումներուն անմտագիր կառավարչի մը հանդիպած է՝ արդար և անկողմնակալ, թէեւ հանրապետական։ (Մէջտաղէր)։

Ընթերցումը վերջանալուն, նախագահը կ'ըսէ Պ. Տանէի.

—Լաւ, հիմակ ձեր քարդ բօսդալը կարդացէք։

Եւ անվիջապէս սա թթուանուշ խօսակցութիւնը կը բացուի դատաւորին ու փաստաբանին միջեւ։

Պ. Տանէ.—Ամենուին, ան իմ է, կը պահեմ պաշտպանողականին պիտի կարդամ։ Կ'օգտէ որ վկան խոստովանի թէ ինքն է հեղինակը։

Նախագահը.—Ուրեմն անոր վրայ խօսելու չէիք, Պ. Տանէ։

—Օ՜հ, բայց դաս առնել չեմ ուզեր։

—Հրաւէր մը էր ըրածս, Պ. Տանէ։

—Այնպէս կը յուսամ Մնաց որ պիտի կարդամ այս քարդ բօսդալը։ Ահա թէ Ռօսլօ աբբան ինչ կը գրէ տիկին տը Նէվի, ամբաստանեալին մօրը։

(Շարունակելի)

Ոգելից ըմպելեաց գործարանատէր Պ. Նիրօլաքի Մինիօնի եւ Բերայի խանութներուն հետ վերջերս զոյացած համամայնութեան հետեւանքօք Մինիօնի նշանաւոր մաստիքան ու տիզը Բերայի ոգելից ըմպելեաց բոլոր վաճառատանց մէջ պիտի ծախուին շիշը տասներկու զրուշի. բոլոր քաղինսներու եւ գաղեցքատուններու մէջ գաւաթը քառասուն փարան։ Սրլանտիտի ու Լիւքսէնպուրկի մէջ ալ գաւաթը յիսուն փարան։

439 3—3

Վակրաան

ԶԱԼԱԹԻԱ, Հոկտ. 28/9 Նոյմ. 1895

ՈՒԹԻԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԶՐԱՑ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	50
1 ամսուան համար »	4	50
ԸՆԴԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի 0. Ռ. 100 դրշ.էն	110	05
20 Ֆրանկոց	87	20
20 Մարքոց Գերմանական ոսկի	107	20
Քրիսիից	51	20
Բուլպ Ոգնագրամ	8	50
Մէճիտիէ	108	35
Մանը արծաթ	103	—
Մէճայիր	100	—
Տոկոս Զալաթիոյ Սակարանի	5	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 8 Նոյեմբեր		
Հոնսոլիտ Օսմ. B կնիկ. Ֆր.	38	25
» » C » »	—	—
D (Բացուած »	21	40
(Գոցուած »	21	40
Բուսմելիի երկաթուղի »	113	3/4
Բրիսրիզ »	475	—
Մարսային Գարտաղուպ »	500	—
Սուանիէզ »	455	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	415	—
Պանը Օթոման (անուանկն.) »	580	75
Ռանթ Ֆրանսական 3 % »	99	—
» » 3 1/2 % »	106	37
» Իտալական »	87	85
Քրէտի Լիոնի »	776	25
Քրէտի Ֆոնսիէ »	—	—
Քոնդուաս տ'Եսքոնդ »	—	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	2080	—
Եգիպտական Միացեալ »	523	50
Զէք Լոնտոնի վրայ »	25	225
ՎԻԵՆԱ 8 Նոյեմբեր		
Բուսմելիի երկաթուղի Ֆլորին	69	40
Օսմ. Ռէժիի »	214	—
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ ի տես	120	60
» Փարիզի »	47	75
ԼՕՆԴՈՆ 8 Նոյեմբեր		
Հոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ռ.	64	50
» » B »	37	50
» » C »	23	—
D (Բացուած »	22	52
(Գոցուած »	21	—
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4 % Երշիս ընակ.	—	—
» » 1894 3 1/2 % Եզպ. Հրկ.ով	—	—
Պանք Օթոման Վիմարկայ »	15	75
Ամրոնի երկաթուղի »	13	50
Միացեալ Եգիպտական »	—	—
Առանձնաշնորհեալ »	—	—
Անգլ. Հոնսոլիտ »	107	25
Գուլկար. Փոխառ. 6 % »	94	—
» » Նոր 6 % »	95	—
Ռանթ Հելլենական 5 % »	—	—
» » 4 % »	30	—
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	40
ՊԵՐԼԻՆ 8 Նոյեմբեր		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք.	98	25
Բուսմելիի երկաթուղի »	126	50
Անատոլուի երկթղ. 1/4 Գրնդմ. »	92	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	330
» Փարիզի » 3 ամիս	81	85
Մակեդոնիոյ երկաթուղի	—	—

ՏՈՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
Ա.ՈՒ.Ա.ՉԻՆ ԿԱՐԳԻ Վ.ԿԱՅԵՍԱԼ, Ա.ՄԵՐԻԿԱՆ.—Ա.ՏԱՄԵՆ Ա.ԲՕՇՅԵՐ
(Հաստատեալ յամին 1852)
Նորաձեւոր գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նորբոյ, ճաշակաւոր, եւ գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ «Ոկտրիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նոր ամենար արգանդերու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։
Թիւ 396 Մեծ Փողոց Բերա, (Ռանիի զարեջրատան վրայի յարկը ձիշտ Զուլբեհանց դէմն)։
Դատարկելի յանպարզդը կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 նոր բացուած Իրիսօվելի փողոց ամէն օր։
Ք. Դ. Հաւասարելու համար Եւրոպոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնարուժներու՝ ժամերները կիրակի օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գոհեմատեղիին։ 410

Տ՚օրէն դատաստու մը պատրաստ է իւր կնոջ հետ՝ դասախօսել մտակայ գաւառի մը կամ Պոլսոյ մէջ։ Կարող եւ արհեստին հմուտ։ Դիմել «Արեւելքի» Խմբագրատունը։ 438 3—3

Ուսումնական Խորհուրդէն վկայեալ դասատու մը պատրաստ է դասախօսելիք ներ ընել Ֆրանսերէն եւ Ռուրերէն լեզուաց թէ՛ ընտանեաց եւ թէ ազգ. վարժարանաց մէջ։ Դիմել «Արեւելքի» Խմբագրատեան 442 3—5

Տ. ՀՄԱՅԵԱԿ ԲԱՀԱՆԱՅԻ ԷՐԻՍԷՐՃԵԱՆ
Տարերք աշխարհիկ լեզուի Ա. տարի 3 դրուշ, Բ. 5, Գ. 5, 0/0 25 զեղչ։ Կենսագրութիւն Պետրոս Դուրեանի, 5 դրուշ։ Կը ծախուին Պոլսոյ զրաւանաց քով։ 392 47—60

ԹԷ՚Յ, ԹԷ՚Յ, ԹԷ՚Յ
ՀԵՂԵՂԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ
Կ. ԵՒ Յ. ԴԱՎԱԹԵԱՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1880
Յ. ԻՍԱԿՈՒԹԵԱՆ
MARQUE DEPOSEE
Ս. ՊՕԼՍ, ՃԷլալ Գէյ Խան թիւ 10
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ
Օսմանեան գլխաւոր բաղնիքներ մէջ
ՋԻՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ, ՍԷՅԼԱՆԻ, ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԹԷՅԵՐ
Մեծամեծակ եւ փոքրամեծակ վաճառում
Ցեսակի, չափի եւ գինի մասին կատարեալ ուղղամտութիւն
ԶԳՈՒՇԱՆԱՊ ՄԵՐՄԱՐԱՅԻՆ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Ընդդէմ պնդութեան.—Վիշտի լուծիչ փոշի։

ՏՕՔԹ, Կ. ՓԱՇԱԵԱՆ ԷՑ, Ֆ,
Որ ունը տարիներէ ի վեր գաւառները կը գտնուէր, այս անգամ իր ընակութիւնը Կ. Պոլիս, Կէտիկ-Բաշա Թիւ 13 տունը հաստատած է։
Գաւառացիներուն ապրելու եղանակը ուսումնասիրած ըլլալով, իրեն դիմող պանդուխտները մեծապէս պիտի կրնան օգտուիլ։
Եթէ գաւառները զտնուած հիւանդներու վերաբերմամբ տեղեկութիւն տրուի եւ մէկ մէջիտ գնացուի, հարկ եղած գաբանը ընտրուած պիտի հղուորդուի. ասոր համար Պոլիս անձ մը նշանակելու է։
Բայց ի կիրակի օրերէ, ամեն օր իր տանը մէջ հիւանդները կ'ընդունի, ուրբ Թ ժամը 6էն 10 ժրին։
Երկուշաբթի ժամը 9էն 10 1/2 կամուրջին գրուիր Գիւլիր-գեան դեղարանը, հինգշաբթի ժամը 7էն 10 Մահմուտ-Բաշա Դարմանեան դեղարանը կը զտնուի։ Իսկ երեքշաբթի օրերը Լանկայ Գալֆաեան դեղարանը ժամը 2էն 6 դարձեալ ժրի կը նայի։ 134 23—25

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
ԷԼԱԼ ԱԹԹԱՐ
Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
33 Վ.ոյմտաս փողոց. Սամ. Պանիթայիճ դէմ. 33
Ընտիր ապրանք, ուղիպ կոիս, չափաւոր գիներ
Վաճառմանց դիւրութիւն
Ցանմնարարութիւնք առանց ծախքի կը ղրկուին մինչեւ տուն։ 333

ACTIONS MINES D'OR
SUD—AFRICAINES
ՈՍԿԵՀԱՆՔԻ ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ
ՀԱՐԱՒ—ԱՓՐԻԿԷԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴՈՒԱՍՆԵԱԿ ՏԵՂԵԿՈՒԹԵԱՆՑ
Գլխաւոր արժեթուղթերուն պարութիւնները յանախորդներուս տրամադրութեան տակն են։
Ա. Ֆ. ՖԱՐԲԱ, Քամպիօն վիշնորդ, Կ. Պոլիս։ 429

ԲՐՕՖ. Տ. ԱԼԳՐԷԹՔ
ՄԱՐԴԸ ԵՒ ԻՐ ՑԵՂԸ
ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՒԱՆԳՆԵՐ
Թարգմ. Գիրմանիերէնի
ԳԻՆԸ 5 ԴՐՇ.
Ամբողջ կարգ մը մարդիկ կան, որոնք ամենայն ինչ գիտեն։ — Ամենայն ինչ գիտեն։ — Ամենայն ինչ գիտեն։ — Ամենայն ինչ գիտեն։ — Ամենայն ինչ գիտեն։ — Ամենայն ինչ գիտեն։ — Ամենայն ինչ գիտեն։ — Ամենայն ինչ գիտեն։ — Ամենայն ինչ գիտեն։ — Ամենայն ինչ գիտեն։ — Ամենայն ինչ գիտեն։ — Ամ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՆ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,671,018
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 2,906,678

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆԴԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,444,600
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,105,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար ձիրեկը ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՄԱՐԻԹԱՑՄ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ նաւեցուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 23 սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՄԵՐՈՒԵԱՆ Գործակալ կամ Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԻՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Ի ՓԱՐԻԶ 1828—1829

1828 L'UNION DE PARIS

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Դրամագլուխ, պահեստի դրամ և գանձելի ապահովագրիչք	ֆրանք 93	Միլիոն
1894 տարւոյ հասոյթ	» 16½	»
Ընկերութեան հիմնարկութենէն մինչեւ ցարդ վճարեալ վնասներ	» 194	»
1894 տարւոյն վերջը ապահովագրեալ գումարին ամբողջութիւնը	» 15	Միլիառ

Ընկերութիւնը չահաւէտ և դիւրամատչելի պայմաններով թէ՛ ի Պոլիս և թէ՛ ի գաւառս ապահովագրէ հրդեհի արկածից դէմ ամէն տեսակ վաճառք և վաճառատունք, նոյնպէս գործարաններ և բնակութեան տուներ, կարասիներ, և ասոնց նմանող զանազան շէնքեր և ապրանքներ.

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Մ. ՇԱՌԼ ՄԱԼԷ. Մաքէ եղբարց գրամատունէն գլխաւորագոյն ընկերութեան պատուոյ նախագահ, Օսմ. Կայս. դրամատան և Ընկերութեան նախագահ. Նախագահ։
Մ. ԱՏՕԼՖ ՎԷՐՆ. Վէրն և Ընկ. դրամատունէն, դրամատէր, Պանք տը Ֆրանսի փարիզ, Հիւսիսային երկաթուղեաց Ընկերութեան, և Օսմ. Կայս. դրամատան վարչական խորհրդոյ անդամ. Դէբ-Նախագահ։
Մ. Մ. ՕՏԷՌԻՏ. Ս. Տէրվիէ, Դ. Ժէմսոն, Ժ. Մառքուառ, Ա. Միռապօ, Ա. Թուրնէյսսըն. Անդամք Վարչական Խորհրդոյ։
Մ. ՇԱՌԼ ԲՕՊԷՐ. Տնօրէն հրդեհի ճիւղին։
Մ. ԱԼՖԷՐ ՖՕՌ. » կենաց ճիւղին։
Մ. ՍԻՄՈՆ ԳԱՑՍԷՐԼԵԱՆ. Մասնաւոր Տնօրէն ի Կ. Պոլիս.
Ղալաթիա, Գարաքէօյ Եէնի-Խան։
Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ։

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Դրամագլուխ և պահեստի դրամ	ֆրանք 127	Միլիոն
1894 տարւոյ հասոյթ	» 15½	»
Ընկերութեան հիմնարկութենէն հետէ մինչեւ ցարդ վճարեալ վնասներ	» 72	»
1894 ի վերջը ապահովագրեալ գումարին ամբողջութիւնը	» 258	»

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

1. Ուղղակի ի դէպ մահու վճարելի ապահովագրութիւն — Vie entiere
2. Խառն ապահովագրութիւն — Assurance mixte
3. Ժամանակաւոր ապահովագրութիւն — » à terme fixe
4. Թոմպինէ (Combinée) բաղած ապահովագրութեան տեսակը որ մի միայն 20 և 25 տարիներու համար տեղի կ'ունենայ, ապահովագրութիւնը կատարուած օրէն ապահովագրեալ գումարին համեմատութեամբ Ընկերութիւնը իւր գաղնագրին միջոցաւ (police d'assurance) ստորագրութեան ներքեւ, չահաբաժիններէ կ'երաշխաւորէ, որով գաղնագրին լրացեալ պայմանաժամուն թէ ապահովագրեալ գումարը կը վճարէ և թէ երաշխաւորութեան ներքեւ առնուած և առաջուց որոշուած չահաբաժիններն։

Իւնիօն Ընկերութեան 127 միլիոն դրամագլուխը և պահեստի դրամը, ապահովագրած 258 միլիոն ֆրանքի գումարին համեմատութեամբ 50 առ % ը երաշխաւորուած ըլլալը ակներեւ է։

Թուրքիոյ Գլխաւոր քաղաքաց մէջ փոխ գործակալութեանց համար, պատուաւոր երաշխաւորութեամբ բարոյականի տէր անձինք կը փնտռուին։

ՕՍՄ. Ս. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՉԱՐՏԱԿԻՐ — **ՀԵՆՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ**

1892 ԹՎԱԿԱՆԻ 2/14ԻՆ — 20 ՍԵՊՏԷՄԲԵՐ 1310

Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴԱՐՈՒԹԵԱՆՑ — ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, ԿԻՊՐՈՍԱՆՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ. — ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՑ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԻԼԱՆ ՊԱՊՊ ՍԻԳԱՍԷԼԻՐ

Պէյքօզ Տապպաղիանէսի իշուն լիւգիւմի օրուց մէկգրի միւնագասայ գօնուլան 20 000 գրեէյի ճէտիտ տարգ եաբարդնէն պէհէր գրեէյի ճէտիտի 25 փարայա օրաբաց Թալիպի էօհտէսինտէ օրուց Թարիքը էվվելը բուլմինին 31ինճի միւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասար իճբա օրունաբաց մէգքիր կիւնտէ գարարը գաթիսի վի բիյէճէկինտէն իթաարը վէ իրթէսի կիւնիւ 100տէ 5 թէնգիլինէ Թալիպ օլանլարըն մագամը ալիի Սէրասքէրի լեվազիմաթը ումումի տայիրէսինէ կէլմէէրի իլան օլունուր։

Նօ. 47 — 2—3

ՆՈՐ ՈՒՂԵՑՈՅՑ

ՄԷՏԱՖՈՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղղակի է Սեւկի ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սիւ Յորկ. Նաւահանգիստներուն (երթ-Քուզարձին հանդիպելով ի Հավր։

Լոնտոնէ մեկնումը ամեն կիրակի. Մարսիլիաէ եկնում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, սկսեալ սեպտ. 21էն, դէպի Պիրէոս, Իզմիր, Տարտանէլ, կ. Պոլիս, Ժիւս շաբթուն, սեպտ. 28էն սկսեալ, դէպի Բայսամաղ, (փոփոխակի Բաֆաբօյ) Շորա, Մէլանիկ, Տէսէ-Ագաճ, փոփոխակի Բաֆա ա, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս։

Կ. Պոլսէ մեկնումը Մարսիլիա, Հավր, Լոնտոն, ամեն ուրբաթ, առտուան ժամ 9ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէսէ-Ագաճէն (փոփոխակի Բաֆա), Հոկտ. 11էն սկսեալ եւ միւս շաբթուն Տարտանէլէն. Իզմիրէն, Պիրէ-նէն, հոկտ. 18էն սկսեալ։

Բաց ասայ, ամեն տասնրեքնգ օրը, ուրբաթ իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 1էն սկսեալ Սուրիոյ գծին շոգենաւը կ Պոլիս գալով անմիջապէս պիտի մեկնի դէպի Մարսիլիա միայն Իզմիր ու Պիրէոն հանդիպելով։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԾԻ

Հոկտ. 3էն սկսեալ հինգշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, ամեն տասնրեքնգ օրը, Ի. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր (առանց տալիք շոգենաւ փոխադրութեան) Վանի, Սամսուն, փոփոխակի Հէրեկլի, Զէրում, Լարնաքա, Աէրիին, Խարբերդ, Մալաթիա, Բրիւնի, նոյնէ Պէրան, Պիթլանտրիա, Մարսիլիա՝ ուրիշ նաւ փոխադրութեամբ, Պէրան դէպ ի Եափա եւ Բոր-Սայիտ։

ՕՏԵԱՆ-ՆՈՒՅՈՐՕՍԻՄԻ ԳԾԻ

Ուղղակի եղեւեւել կիսամեայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրճանպակներուն կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 7էն սկսեալ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒ-ՊԱՊՈՒՄԻ ԳԾԻ

Ուղղակի եղեւեւել տա նրինկօրեայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մա սիլիաէն եկած սուրճանպակներուն կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի կէսօրին դէպ ի Զմիւռնի, Կիլիկիոն, Տրապիզոն եւ Պաթում։ 425

Արտօնատէր Ս. ՏՍՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒԹ

ՍԱՎՕՆ ՄԵՏԻՔԱՄԱՆԹԷՕ
ԿՈՒՄՈ ԵՒ ԸՆԿ.
SAVONS MÉDICAMENTEUX

ՆՈՐԱՁԵՒԱՆ ԽԱՑՆԱՆԻ ՕԾԱՌ, անխուսափելի մարթի վարիկներու, որքինի (թէմրէյի), եւրդրի և մարթի ամէն տեսակ հիւանդութեանց։
ՍԱՎՕՆ ՍԻՒԼՖԻՒՐԻՆՕ՝ յոգոյին ցաւերու համար։
ՍԱՎՕՆ ԲՈՐՕԹԼՕՌԻՒՌ ՏԻՏՌԱՌԺԻՒՌ՝ մարթի ամէն տեսակ հիւանդութեանց դէմ։
ՍԱՎՕՆ Ա ԼՍՍԻՏ ՖԷՆԻՒՌ. որ յանձնարարուած է իրրեւ պահպանող տարափոխիկ հիւանդութեանց, ինչպէս են քոլերա, նեխտիան տենդ։ Կը գտնուի նաեւ մարթի անկանան արատչութիւնները։
ՍԱՎՕՆ Օ ԳՈՒԼՕՌԻՒՌ ՏԻՏՌԱՌԺԻՒՌ՝ ոնդկով պատրաստուած քսմատներուն տեղ կը բանէ՝ մարմնոյն վրայ ճաղոյ միջատները ջնջելու համար։
Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌԻ՝ ամենէն ախորժելի և ամենէն յանձնարարուած սնունդն է տղաքներու համար 6—7 ամսականէն սկսեալ. մանաւանդ կաթը կտրելու պահուն և ճաճման շրջանի միջոցին։ Կը պէտքանէ ախտաներու Քոլոնիը, Խոպոհիվէ ոսկորներու լաւ խոյտաղորդ։
Փարիզ, 6, Վիքտորիա ծառուղի և դեղարանները։ 385

ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍԿԱԿԱՆ և ՄԱՐԴԱԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԻ ԵՐ

Մարսիլիայէ և Պարեւ-Ֆ. ՀԷ-Խանանաստրաքէ Բանդ

Առաջին շոգենաւը Նովեմբերսքը պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Կիբրասոն Տրապիզոն և Պաթում նոյ. 13ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։
Մարսիլիայէ շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի նոյ. 19ին (Ը. Ե.)։
Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի Պատրն առնելով,
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն Նաւուղէլի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմելաւ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒԼ
33 Մոսմնէ փողոց թ. 10

SANTAL SALOLÉ LACROIX
ԳԱԲՍԻԻԼՆԵՐԸ
Միզային գործարանի հիւանդութեանց դէմ գործածուող հականեխիչ դեղերուն ամէնէն ազդուն և ամենալաւ իւրացնելին է։
Ֆաճառատեղին՝ դեղարան Լաքրուա, 79, Շաթօ-տօ փողոց. Բարիզ.
Կը գտնուի բոլոր դեղարաններուն մէջ։

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափ ի
La VELOUTINE
պատրաստուած Պիսս ՈՒԹՈՎ ձեռամբ
CHles FAY, Parfumeur
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ՍԻՏՆԵՑ ՆՈՎԻԼ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ա.Ն.Գ.Լ.Ի.Ա.Ն. Գ.Ա.Ճ.Ա.Ռ.Ա.Տ.Ի.Ն.
ԶԱԼԱՓԻԱ, ԵՒՐՔՍԷՔ ԳԱԼՏԵՐՍ ԳԷՈՐԳ ՊԷՅ ԽԱՆ ԹԻՒ 1, 2, 3

Առաջ զանիներ Անգլիոյ Շէֆիլտ քաղաքին Ճօնճ Նովիլ եւ Որդիք գործարանին մէջ կը պատրաստուին եւ հեռուեալ մենաւորեալ մարքան կը կրեն։ Ոմանք այդ զանիներու կեղծ կը տիպեն եւ անգլիական տառերը չնանչցողներ գայնս կը գնեն, որով նոյն գործարանին արժէքնոր զանիներուն վարկը կը նսեռեն։

Ճօնճ Նովիլ եւ որդւոց գործարանին արտադրութիւնը այս մասնաւոր մարքան կը կրեն։ Կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է ուշադրութիւն դնել զանիներու, ածիլիներու, կտրոցներու եւ մկրատներու վրայ գտնուած մարքին ու անգլիական տառերուն։

Այս գործարան 1700 տարւոյն ապրիլ 26ին հաստատուած է։

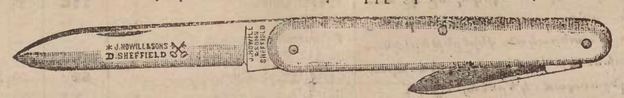

Սիտնէյ Նովիլ եւ ընկերութեան ճերկայացուցիչն է դրամակոգներու ամենէն մեծ Միլլէր գործարանին։
Այդ դրամակոգներ ամեն կերպով կը դիմանան հրդեհի եւ գողերու դէմ։ Փոփոխարներու ցոյց պիտի տրուին վկայականներ, որ կը հաստատեն Միլլէրի դրամակոգներու տոկունութիւնը։
Սիտնէյ, Նովիլ եւ ընկերութեան անգլիական վանդառան մէջ կը գտնուին նաեւ ատակէ դգալներ, պատառաքաղներ, դանակներ ու սեղանի զանազան սպասներ քանչէս նաեւ առժամն բլաթէ դգալներ, պատառաքաղներ եւ այլն. նոյնպէս ջաղացքի փոխեր ու մուրեներ, սեղանի յատուկ լամպաներ, սրսնեներու մէջ կախուելու լամպաներ, ցամաքային ու ճանապարհական յատուկ կոնակներ, բոքիայի մերենաներ եւ այլն։
Հեռաւոր տեղերէ եղած յանձնարարութիւնքնդ կը կատարուին կանոնաւոր կերպով եւ շուտ։ Թ.

LIHIMAN ԺԷՆՕ
40 ՏԱՐԻՈՅՆ ԳԻՆԱԶԱՆԹԻՒՆ
Ալ հարկ չկայ խարեալ եւ փոխադրեալ։
MARQUE DE FABRIQUE
Ընդունուած է անանանաղոյժերու եւ անանանաղոյժերու կողմէ.
ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՄԱՐՔԱՆ
Այս դեղ անմիջապէս եւ անմրջակ կը զարմանէ ծիրանն կարաղը, ճմրուտները, ոտքերու գանգալը, ցաւերի վերքը, ծունգի ուռեցքները, սրունքներու անջատումը, ոտքի ուռեցքները ինչպէս նաեւ կը վանէ կարգ մը հիւանդութիւններ։ Դին վեց ֆրանք։
Ի Փարիզ Սենթ Մնոռէ փողոց թիւ 275, Էսթիվիլէ եւ Ընկերութիւն։
Վեց ու կէս ֆրանքով ուզուած տեղը կը յանձնուի։
Կ. Պոլսոյ մէջ կը գտնուի Մէզիքի, Դասապեան, Քիւչիւքեան ու Քանդիլ եւ այլ մեծ դեղավաճառներու քով։ 356 17—52

SWIFT
ԱՅՍ ԳԻՍԻՊԼԷԹԸ ՄԵԿԱՅՆ ԳՆԵՑԷ
որ շինուած է ճոյակաւոր ՄէթՖԷ զինագործարանին կողմէ։ Սիմիտ պիսիրլէնը ամենէն ծանօթն ու ճոյակաւորն է։ Հաստատուն, վայելուչ, արագ, անմրջելի 1895ի նմոյշարանին մէջ ոսկեայ մրցանակը շահած է։ Կը ծախուի Նիքիմիզ Խրպէնի քով, Պոլիս Գաղեմ Գարաբ Թիւ 2 եւ Ղալաթիա Մահմուտիյէ փողոց Թիւ 22 ու 31։

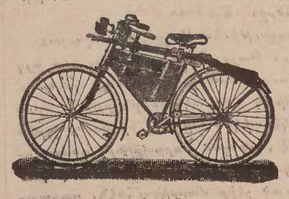

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալն է Սարաֆոլու տունը՝ Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, Բ. յարկ։ 366 49—80

ՄԱԹԻՔՕ ՏԷ ԿՈՒՄՈ ԵՒ ԸՆԿ.
ԴԵՂԱՑՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ
MATICO de GRIMAULT & Cie

ՄԱԹԻՔՕՎ ՆԵՐԲԱՆՈՒՄ
Մէթ Վիպան Բիւրի Մաթիքօի տերեւով պատրաստուած այս ներարկում մէկ քանի տարուան մէջ տիեզերական համբաւ ստացած է։ Կը գործանէ քիչ ժամանակի մէջ ամենէն յամառ վիզատապները։

ՔԱԲՍԻԼ ՄԱԹԻՔՕ
Նիսուատիլի արգիւնք սերմանհոսուս Թեան դարմանման համար, առանց երբէք յոգնեցնելու ստամոքսն, ինչպէս կ'ընեն բուսական բիժի քարսիւլները։ Կը գործածուին նաեւ հինցած հիւանդութիւններու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ A.

L'ANCRE — ԼԱՆՔՈՒԸ
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵՆՑՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐԸ 1871ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 93 Վ. ՀԱՄԱՐՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐ
126 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ — 180 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
Գ. Գ. Կոմտ էտմոն Զիրի, կայս. եւ արք. ներքին խորհրդական, Նախագահ
» Թեոտորի Հաեռս, զեր-Նախագահ
» Ժուլէթ Հաեռս, կայս. եւ տրք. ներքին խորհրդական
» Թեոտոր Նաոս » » » »
» Անթուան Բրոքէշ տ'Ուսէէն
Թէքտոր Բանգէն
Ժան տը Պէնիկնիսայ
Գլխաւորական Քոմիսէր
Գ. Ժան Մոնիէ, կայս. արք. խորհրդական
Ընդհանուր Դարձակալ, Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Սարաֆոլու, ԼԻՕՆԼԻ ՊՈՆՏԻ Գիր. Գործակալ, ՄԻՔԱԷԼ ՏԷ ՆԵՐԻՍԻՍՍԱՆ Կ. Պոլիս, Գալաթասարայ խան Թիւ 7, 302

ՏԻՒՐԻՒԼԻԹ — ԽԱՅՐԻՑԻ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՑ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
1895 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 3ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ. ՄԻՆՉԵՒ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 31

Վագրէն Լիմանը ելնող շոգենաւեր	Կ. Պոլսէն Վագրէ գնող շոգենաւեր
1 15 ենմ.Մէջ.Պէյ.Թրպ.ենթ.Մրկ.Ր.Հիս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշր.	2 30 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արն.Պէպ.Ր.Հ.Միրկ.ենթ.Թրպ Պէյ.Մէջ.եէնմ.
1 15 Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշր.	2 45 Իսկ.Գգկ.Պէյլ.Զեկ.Վնր.Գնտ.Ա.Հ.Գնլ.Զաղ.Բշպ.Պէյգ.Թրպ.Պէյլ.Մզպ.ենմ.
1 15 Գնտ.Վնր.Զեկ.Պէյլ.Գգկ.	3 35 Դապ.Պշկ.Իսկ.Գգկ.Օրթ.Պէյլ.Զեկ.Արվ.Գնտ.Ա.Ր.Հս.Գնլ.Մրկ.ենթ.Բշպ, Պրգ.Թրպ. Պէյ.Մզպ.ենմ.
1 15 Պէյգ.Բշպ.Զաղ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտլ.Վնրթ.Զէնկ.Պէյլ.Գգկ.	3 30 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արն.Պէպ. Ր.Հ. Պոյճ.ՍԱՆ.ենթ.Թրպ,Պէյլ.Մզպ,ենմ,
1 45 Ր.Ա.Գվ.ենմ.Մէջ.Պէյ.Թրպ.ենթ-ՍԱՆ.Միրկ.Պոյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ. Պէշրթ.	4 30 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Պոյճ,Իսթ. ենթ, Թրպ.Պէյ.Մզպ.ենմ.
2 — Պէյգ.Բշպ.ենթ.Զաղ.Գնլ.Պոյճ.Ր.Ա.Հս.Գնտլ.Արն.Զնկ.Պէյլ.Օրթ.Գգկ.Գաղ.	5 15 Պշկ.Օրթ.Գրչ,Արն,Պէպ,Ր,Հ,Պոյճ,ՍԱՆ, ենթ, Թրպ, Պ.Մզպ.ենմ.Ր,Ա,Գաղաղ
2 15 ենմ.Մէջ.Պէյ.Թրպ.Պէյգ.Բշպ.Զաղ.Գանլեն, Ա.Հ.Գանտլ.Վնր.Զնկր.Պէյլ.Գգկ.Պշր.	5 — Դպպ.Պշկ.Իսկ.Գգկ.Պէյլ.Զնկ.Վնր.Արվ. Գնտ. Ա.Ր.Հս.Գնլ.Զաղ.Բշպ.Պէյգ,ենթ.
2 45 Ր.Ա.Գվ.ենմ.Մէջ.Պէյ.Թրպ.Պէյք.Բշպ.Զաղ. Գնյճ.Ա.Հս.Գնտ.Վանի.Զնկ.Պէյլ.Գգկ.Իսկ.	6 — Դապ.Պշկ.Օրթ.Արվ.Պէպ.Ա.Ր.Հս. Մրկ. ենթ. Պէյգ. Թրպ.Պէյ.Մզպ.ենմ.
3 1 ենմ.Մէջ. Պէյ.Թրպ.ենթ,ՍԱՆ.Միրկ.Պոյճ. Ր.Հս. Պէպ, Արնվ, Գրչ. Օրթ, Պշկ,	7 — Պշ.Իսկ.Գգկ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Գնտ.Ա.Ր.Հ.Պոյճ, ենթ.Թրպ.Պէյ.Մզպ.ենմ
3 45 ենմ,Մզպ,Պէյգ,Թրպ,Պէյ,Բշպ.Զաղ,Գնլճ,Ա,Հ, Գանտլ,Վնր,Զնկր՝Էլլ,Գգկ,Պշր,	8 30 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.ենթ.Թրպ. Պէյ.Մզպ.ենմ.
4 15 ենմ.Մէջ.Պէյ.Թրպ.ենթ.ՍԱՆ.Մրկ.Պոյճ.Ր.Հ. Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշր.	9 — Պշր.Գգկ,Պէյլ,Զնկ,Վնր. Գնտլ. Ա.Հս. Գնլ. Զաղ.Բշպ,Պէյգ,Թրպ,Պէյգ,Մզպ,ենմ,
5 45 ենմ.Մէջ.Պէյգ.Թրպ.ենթ.Իսթ. Միրկ.Պոյճ. Ր Հս Պէպ.Արվ.Գրչ.Օրթ.Պշկ.	9 15 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Պոյճ.ենթ.Թրպ. Պէյգ.Մզպ.ենմ.
5 15 ենմ,Մզպ,Պէյգ,Թրպ,Պէյգ,Բշպ,Զաղ,Գնլ,Ա,Հ. Գանտլ,Վնր,Զնկր,Պէյլ,Գգկ,Պշր,	10 05 Դապ.Գգկ.Պէյլ.Զնկ.Վնր.Գնտ.Ա.Հ.Գնլ.Զաղ. Բշպ.Պրգ.Մզպ.Ր.Ա.Գվ.
5 45 Պէյգ,Թ՝ր,Գանտլ,Մրկ,Ր,Ա,Հ, Գնլճ,Արն,Վնր, Զնր,Պէյլ,Օրթ,Գգկ,Պշկ,	10 20 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Պոյճ.Մրկ.Իսթ. ենթ,Թրպ.Պէյ.Մզպ.ենմ,
7 15 ենմ.Մէջ.Պէյ.Թրպ.Պէյգ.Բշպ.ենթ.Մրկ.Գնլ. Ր.Ա.Հս.Գնտլ.Պէպ.Արն.Գրչ,Զնկ,Պէյլ.Օրթ. Գգկ.Պշկ.	10 50 Դապ.Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ Գնտ. Ա.Ր.Հս. Գնլ.Մրկ.ենթ.Բշպ.Պրգ.Պէպ.ենմ.զաղող Զգ.Գ. պիտի հարդարվի։
7 45 Ա.Ր.Գվ.ենմ.Մէջ.Պէյ.Թրպ.ենթ.Մրկ. Ր.Հ. Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշր.	11 10 Պշկ,Գգկ.Պէյլ.Զնկ.Վնր.Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Զաղ. Բշպ.Պրգ.
8 45 ենմ.Մէջ.Պէյ.Թրպ.Պէյգ.Բշպ.Զաղ.Գնլ. Ա. Հս.Գնտլ.Վանի.Զնկ.Պէյլ.Գգկ.Իսկ.	11 20 Պշկ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.Սթէն.ենթ. Թրպ. Պէյ. Մզպ.ենմահալէ
9 15 Եէնմ, Մէջ, Պէյ, Թաբ, ենթ. ՍԱՆ. Պոյճ. Ր.Հիս.Պէպ.Արնվ.Գրչ.Օրթ.Պշր.	11 30 Պշկ. Գգկ. Օրթ. Պէպ. Զեկ. Վնր. Գնտ. Պէպ.Գ
10 — ենմ.Մէջ.Պէյ.Թրպ.Պէյգ. ենթ. Զաղ, Ա.Հս, Գնտլ,Զնկ.Պէյլ.Գգկ,Իսկ,	12 15 Պշկ, Օրթ, Գրչ, Արն, Պէպ.
10 25 ենմ.Մզպ.Պէյ.Թրպ.ենթ.Մրկ. Ր. Հս.Պէպ. Արն.Օրթ.Պշկ.	